

vergadering **C72**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 9 januari 2020

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toename van het aantal arbeidsongevallen bij leerkrachten, veroorzaakt door geweld van leerlingen – 604 (2019-2020)	4
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het onderscheid tussen de opdracht van onderwijsinspecteurs en die van de pedagogische begeleidingsdiensten – 619 (2019-2020)	8
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de recente engagementsverklaring over onderwijskwaliteit van de onderwijskoepels en het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) – 625 (2019-2020)	11
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de spectaculaire toename van kinderen met een zorgvraag – 640 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stijgende aantal leerlingen dat zorg krijgt uit het ondersteuningsmodel – 647 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toename van het aantal kinderen in het onderwijs met recht op extra zorg – 654 (2019-2020)	15
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de noodkreet van docenten Frans – 644 (2019-2020)	20
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de geplande analyse van de onderwijsbelastingseenheden en de gefaseerde verhoging ervan – 648 (2019-2020)	23
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het genderonevenwicht onder leerkrachten – 649 (2019-2020)	26

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het leesvaardigheidsbeleid van de scholen – 670 (2019-2020)	30
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de inkanteling van het stelsel 'leren en werken' in het systeem 'duaal leren' – 691 (2019-2020)	34
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over levensbeschouwelijke neutraliteit in het onderwijs – 734 (2019-2020)	38
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het opnemen van eindtermen in de leerplannen – 735 (2019-2020)	43
VRAAG OM UITLEG van Stijn Bex aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verhoging van de (tand)artsenquota – 749 (2019-2020)	46
VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het afwijzen van de eindtermen van de steinerscholen – 754 (2019-2020)	51

VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toename van het aantal arbeidsongevallen bij leerkrachten, veroorzaakt door geweld van leerlingen – 604 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, uit uw antwoord op mijn schriftelijke vraag over het aantal arbeidsongevallen bij leerkrachten door geweld van leerlingen blijkt dat agressie tegen leerkrachten fors in de lift zit. In de eerste helft van 2019 liepen 56 leerkrachten een arbeidsongeval op ten gevolge van agressie. In het volledige jaar 2018 ging het om 86 gevallen. Verhoudingsgewijs gaat het dus om een stijging met 30 procent. Tegenover 2017 is zelfs bijna sprake van een verdubbeling van het aantal feiten.

Het is ook duidelijk dat deze cijfers enkel het topje van de ijsberg zijn. Het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) registreert immers niet het aantal gevallen van agressie, maar enkel het aantal arbeidsongevallen door agressie met een mogelijk aansprakelijke derde. Opvallend is het lage aantal terugvorderingen van schade ten gevolge van deze arbeidsongevallen. In 2016 gebeurden 14 terugvorderingen, in 2017 en 2018 telkens 9 en in de eerste helft van 2019 amper 4. In de voorbije 3,5 jaar waren er dus 282 geregistreerde gevallen van agressie tegen leerkrachten, maar in slechts 36 van die gevallen vond een terugvordering van de schade plaats, dat is nog geen 13 procent. Weliswaar laat AGODI weten dat 'niet alle gemelde dossiers met daden van agressie afgesloten zijn' en de 'vermelde aantallen nog kunnen stijgen'.

Minister, op welke wijze wilt u de scholen bijkomend ondersteunen bij het opmaken van een agressiebeleid?

Waarom worden er geen algemene cijfers bijgehouden inzake agressie maar enkel van het aantal arbeidsongevallen? Een degelijk beleid kan toch maar gevoerd worden op basis van goede cijfers?

Legt de stijging geen algemeen probleem van discipline en normvervaging bloot dat moet worden aangepakt via een kordater optreden, via kordatere sancties? Welke initiatieven wilt u desgevallend nemen?

Waarom worden er zo weinig procedures voor terugvordering van de schade opgestart bij arbeidsongevallen na geweld door leerlingen of familie? Dient dit niet consequenter te gebeuren?

Kunnen onhandelbare en agressieve leerlingen niet sneller geïsoleerd worden uit de normale klas door hen bijvoorbeeld naar een tuchtinternaat te zenden waar de focus ligt op het opnieuw aanleren van discipline?

Welke andere initiatieven zult u ter zake nog nemen teneinde de veiligheid in ons onderwijs opnieuw te verzekeren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil eerst de cijfers kaderen. De toenemende agressie in onze samenleving is een ruimer probleem en niet alleen in het onderwijs. Ten tweede, en zoals u zelf aangeeft, is het aantal arbeidsongevallen geen eenduidige indicator voor agressie binnen het onderwijs. Vergis u niet, ik wil het een en ander

niet minimaliseren. Agressie hoort nergens thuis, laat staan, en zeker niet, binnen de schoolmuren.

Wat de registratie van geweld betreft: onze schoolbesturen zijn door de federale welzijnswetgeving – net als alle andere werkgevers – verplicht om een register van agressie door derden, zoals leerlingen, bij te houden. De preventieadviseur van de onderwijsinstelling moet dat in zijn jaarrapport opnemen. Het toezicht op deze wettelijke verplichting ligt bij de FOD WASO (Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg) en meer bepaald bij de regionale directie van het Toezicht op het Welzijn op het Werk. Het bijhouden van de gegevens berust dus volledig op de federale regelgeving en staat los van de onderwijsbevoegdheid.

We hebben wel een convenant tussen de administratie Onderwijs en de FOD WASO waarbij er gesprekken worden gevoerd over de impact van de federale regelgeving op het onderwijs. Binnen dit convenant hebben we een werkgroep psychosociale risico's opgericht, waarin alle werknemersorganisaties vertegenwoordigd zijn. Deze werkgroep onderneemt meerdere acties om scholen te ondersteunen bij hun agressiebeleid. De Christelijke Onderwijscentrale (COC), een belangrijke onderwijspartner en werknemersorganisatie, werd uitgenodigd om hun recente studie toe te lichten en samen naar oplossingen te zoeken.

Ook dit jaar gaan we gratis opleidingen voor vertrouwenspersonen organiseren, vooral met de bedoeling hen te laten helpen enig taboe te doorbreken inzake feiten van agressie. Daarnaast hebben we ook de intentie om voor deze vertrouwenspersonen supervisies te organiseren. We bedoelen daarmee dat we reeds opgeleide vertrouwenspersonen willen samenbrengen om wat goede praktijken uit te wisselen, ervaringen te delen en om hun de kans te geven gespreksvaardigheden en luistertechnieken verder te ontwikkelen.

Er werden ook actieplannen ontwikkeld. Er is onder andere een beleidsplan ter bevordering van het welzijn en welbevinden in onderwijsinstellingen, waarin er ook aandacht wordt besteed aan specifieke acties en maatregelen bij leerlingen in leerplichtonderwijs. Het plan gaat ook zo veel mogelijk uit van een aanpak op maat van de school.

Het onderwijspersoneelslid dat slachtoffer meent te zijn van grensoverschrijdend gedrag op het werk, beschikt natuurlijk ook zelf, conform de welzijnswetgeving, over verschillende actiemogelijkheden en procedures: er bestaan zowel informele procedures, via die vertrouwenspersonen bijvoorbeeld, als formele procedures. Die mogelijkheden staan ook beschreven in het beleidsplan ter bevordering van het welzijn en welbevinden in onderwijsinstellingen.

Er werden voor leden van schoolteams samen met de FOD WASO ook opleidingen agressiepreventie georganiseerd en we gaan die dit jaar opnieuw organiseren. In 2019 werden supervisies voor schoolleiders georganiseerd, waarmee we scholen op weg willen helpen om een welzijnsbeleid op maat van hun school uit te werken. We willen dat agressiebeleid dus vooral inbedden in een ruimer algemeen welzijnsbeleid. Recent nog, eind november 2019, hebben we ook een studiedag rond werkbaar werk en welbevinden in onderwijs georganiseerd. Tijdens die studiedag hebben we onder andere aandacht besteed aan het agressieprobleem en zijn er via workshops goede praktijkvoorbeelden uitgewisseld.

Wat de terugvorderingen betreft, zijn er een aantal situaties waarbij mijn administratie afziet van terugvordering, bijvoorbeeld als men oordeelt dat de kosten de baten niet overstijgen.

Tot slot, wat het sanctiebeleid betreft, heb je enerzijds strafrechtelijke feiten, waarbij je een beroep kunt doen op politie. In andere gevallen kan de school in kwestie autonoom beslissen. Scholen hebben de plicht om in het kader van orde

en tucht procedures uit te werken en op te nemen in het schoolreglement. Wanneer er zich problemen stellen met een leerling en de schoolinterne mogelijkheden uitgeput zijn, dan kan de school voor ondersteuning terecht bij zijn centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB). Het CLB kan desgevallend doorverwijzen naar welzijnsorganisaties.

De slotsom: elk geval van agressie is er een te veel. We leveren al wat inspanningen, maar we schakelen nog altijd wel wat versnellingen hoger en blijven met alle betrokken actoren actie ondernemen om scholen zo goed mogelijk te ondersteunen in hun agressiebeleid. Ik heb aan mijn administratie gevraagd om met de werkgroep psychosociale risico's te bekijken hoe we scholen verder heel concreet kunnen ondersteunen bij het uitwerken en verfijnen van hun agressiebeleid.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor uw antwoord.

In onze klaslokalen kan het er soms ruig aan toe gaan: karatetrappen, vuistslagen, leerkrachten die een hamer of een schaar naar het hoofd geslingerd krijgen... Soms worden van die feiten filmpjes gemaakt om ze te verspreiden via sociale media. De schade is dus niet alleen lichamelijk, maar vaak ook psychisch. Ook doodsb bedreigingen kunnen er bij heel wat leerkrachten trouwens stevig inhakken.

Minister, ik had u ook een andere schriftelijke vraag gesteld naar cijfers inzake verboden wapenbezit in onze scholen. U liet mij weten dat er hierover geen cijfers bestaan en dat het aan de scholen zelf is om gepaste maatregelen te nemen ten aanzien van leerlingen, als die betrappt worden met verboden wapens, maar toch wil ik de volgende bijkomende vraag stellen: bent u bereid stappen te ondernemen om ons via cijfermateriaal zicht te kunnen geven op de problematiek van verboden wapenbezit in scholen?

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Collega's, we delen allemaal de mening dat geen enkele vorm van agressie is toegelaten, ten aanzien van eender wie die een publieke functie invult, zeker leerkrachten. We moeten jongeren er zo vroeg mogelijk op wijzen dat geen enkele vorm van geweld getolereerd wordt. Daarom is het belangrijk dat elke school een schoolcultuur ontwikkelt waarbij het heel duidelijk is dat geweld niet getolereerd wordt. Daarbij moet men er ook gevoelig aan zijn dat dat geweld een 'dark number' zou kunnen zijn. Geweld kan verschillende vormen aannemen. Het hoeft niet altijd fysiek te zijn, maar kan ook psychisch zijn. Voor leerkrachten zou er geen enkele drempel mogen bestaan om het te melden wanneer zij slachtoffer zijn van enige vorm van geweld.

Er is al een hele weg afgelegd naar het installeren van vertrouwenspersonen. Ook binnen de wetgeving die u schetst, is dat inderdaad voorzien, volgens mij ook op de schoolvloer. Om het zo laagdrempelig mogelijk te organiseren, lijkt het mij niet slecht om ook naar intervisies te gaan, waarbij leerkrachten naar elkaar kunnen luisteren, niet alleen bij incidenten, maar ook bij het delen van ervaringen van wat er leeft, hoe men met elkaar omgaat, hoe leerlingen omgaan met leerkrachten in de klas. Naast het installeren van vertrouwenspersonen wil ik dus ook een pleidooi houden voor intervisie. Die kan volgens mij breed worden toegepast in het onderwijs, waarbij leerkrachten ervaringen kunnen delen en elkaar zo sterker kunnen maken.

Ten slotte wil ik nog een suggestie doen in verband met het agressiebeleid dat u voor ogen hebt en waarmee u de scholen tegemoet wilt komen. Er zijn vandaag heel wat goede voorbeelden van schoolinspecteurs. Er bestaat daarbij een nauwe relatie tussen de lokale politie en de desbetreffende scholen op hun grondgebied.

Het gaat dan niet over een repressieve invalshoek, maar de permanente aanwezigheid van een politie-inspecteur kan in eerste instantie uiteraard preventief werken. Hij of zij kan een brug vormen tussen het schoolbestuur, de schoolleider, de leerkrachten en leerlingen, maar ook de ouders. Uit ervaring weten we dat die aanwezigheid op zich op zijn minst zeer preventief kan werken. En indien nodig, is handhaving ook mogelijk.

Minister, daarom wil ik de suggestie doen om de goede voorbeelden die er vandaag zijn rond de werking van schoolinspecteurs, breed te communiceren, ter bestrijding van de agressie die er inderdaad soms is op school.

Karolien Grosemans (N-VA): Collega Slagmulder, eerst en vooral denk ik dat uw redenering wiskundig niet helemaal klopt. Ik denk niet dat je zomaar het aantal gevallen van de eerste helft van het jaar maal twee kunt doen om dan te zeggen dat er een stijging met 30 procent is. Dat is toch wat kort door de bocht, al was het maar omdat het aantal effectieve lesdagen in de eerste helft en de tweede helft van het jaar verschillend is. Het lijkt mij veiliger en correcter om de verdere cijfers af te wachten. Maar ik denk wel dat er in 2019 een lichte stijging zal zijn.

Verder wil ik het probleem zeker niet minimaliseren. We horen heel regelmatig over incidenten binnen scholen, maar ook overal waar er werknemers zijn in publieke sectoren: maatschappelijk assistenten, ambulancepersoneel, politie enzovoort. Ik wil heel duidelijk stellen dat geweld en agressie onaanvaardbaar zijn voor onze fractie.

Uw vraag gaat specifiek over geweld door leerlingen. Maar helaas zijn er af en toe ook ouders die door het lint gaan. Scholen zijn primair verantwoordelijk om zelf een agressiebeleid op poten te zetten. Het is heel goed dat een school dat zelf kan doen. Een school is heel specifiek en kan dan maatregelen nemen op maat. In de beleidsnota staat dat nascholingen dicht bij die onderwijspraktijk moeten staan en er op vraag van leerkrachten en directie moeten komen. Dat lijkt mij ook terecht, omdat zij het best geplaatst zijn om te weten waar er nood aan is.

In het verleden zijn er heel wat inspanningen geleverd om agressie op school het hoofd te bieden. Er werd onder meer sterk ingezet op de opleiding van vertrouwenspersonen; ik had hier ook al een vraag over gesteld in de commissie. De minister liet hier weten dat er sinds 2015 vierhonderd vertrouwenspersonen zijn opgeleid die een bemiddelende rol spelen. Minister, ik ben blij te horen dat u dat project zult verderzetten, dat u bijkomende vertrouwenspersonen zult opleiden en dat u ook overweegt om nieuwe opleidingen rond agressiepreventie op te zetten.

Ik treed de collega's bij dat het belangrijk is om dat probleem in kaart te brengen, zodat we zo goed mogelijk zicht krijgen op die zaken. Want nu weten we eigenlijk nog heel weinig over dat geweld: gaat het om lichamelijk geweld, verbale agressie, intimidatie, ongewenste seksuele aandacht, digitaal pesten, via filmpjes die op het internet worden gezet?

Minister, gaat u er werk van maken om het probleem nog beter in kaart te brengen? Indien ja, op welke manier? Het lijkt mij ook belangrijk dat er gesleuteld wordt aan die lerarenopleiding, zodat toekomstige leraren voldoende uitgerust zijn om voor de klas te staan, en over de juiste vaardigheden beschikken in verband met deze problematiek.

Tot slot vind ik het heel belangrijk dat we zeker moeten voorkomen dat slachtoffers zwijgen – omdat ze denken dat er toch niets zal gebeuren met hun klacht, omdat ze vrezen dat ze niet worden geloofd, of omdat ze bang zijn dat ze hun job gaan verliezen. Geweld, pesterij en agressie zijn onaanvaardbaar en zijn nooit part of the job. Dat wilde ik nog kwijt.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Met betrekking tot de concrete vraag om scholen op te leggen om nog eens te rapporteren over incidenten met verboden wapenbezit: ik denk dat het belangrijker is om op te treden dan om te rapporteren. We komen onszelf regelmatig tegen in zulke debatten. Enerzijds willen we die cijfers absoluut kennen, en moeten we dat vragen aan de scholen. Vervolgens klagen we over te veel rapporteringsplicht en administratieve lasten. Dat is een beetje zoeken naar het juiste evenwicht.

Ik denk dat ik een breed palet heb geschetst van maatregelen 'as is' en 'to do'; maatregelen waarmee we bezig zijn. Collega Brouns zei het al: het gaat om de uitwisseling van goede praktijken via wat u intervisies noemde. Ik heb het super-visies genoemd, maar we bedoelen hetzelfde. We zijn er ondertussen ook mee bezig. U gaf het goede voorbeeld van fysieke aanwezigheid, waarbij de politie niet in een wachttoeren op school zit, maar er wel regelmatig bezoek is van een politie-agent. Ik denk dat dat een goede praktijk kan zijn, ten minste daar waar het probleem zich stelt. We moeten ook niet aan overshooting doen.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, u blijft in de eerste plaats vooral focussen op agressiepreventie in onze scholen. Een beleid rond agressiepreventie, met onder meer bemiddelingstechnieken, heeft zeker zijn nut. De cijfers leggen een ernstig probleem bloot van een gebrek aan respect en discipline in ons onderwijs, en dat draagt er ook toe bij dat veel beginnende leerkrachten uiteindelijk besluiten om te stoppen met lesgeven.

Daarom wil ik er toch voor pleiten dat er een systeem op poten wordt gezet waarbij onhandelbare scholieren, die de school verzieken, uit het gewoon onderwijs worden geïsoleerd en naar een tuchtinternaat worden gestuurd. Daar moet dan worden gefocust op het opnieuw aanleren van discipline en werkethiek. De kwaliteit van ons onderwijs en onze scholen zal er alleszins wel bij varen. Ik dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het onderscheid tussen de opdracht van onderwijsinspecteurs en die van de pedagogische begeleidingsdiensten
– 619 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): In de media vernamen we dat de Vlaamse onderwijsinspectie onlangs versterkt werd met een tiental extra inspecteurs. De versterking van het team inspecteurs heeft als doel de onderwijskwaliteit in Vlaanderen te verbeteren. Op die manier werken we aan een van de vijf grote doelstellingen rond onderwijs in het Vlaams regeerakkoord.

In de vorige legislatuur werd de onderwijsinspectie al grondig hervormd. De taken van een inspecteur veranderen dus ook grondig. Zo zullen de scholen voortaan vaker een doorlichting krijgen. De nadruk wordt gelegd op transparantie en dialoog tussen de inspectiediensten en de scholen. Verder zal de inspectie bijvoorbeeld ook uitspraken doen over de planlast bij leerkrachten en doet ze suggesties om die planlast te verlagen. Bovendien krijgt men de bijkomende opdracht om de ondersteuning en begeleiding te auditen

In de komende jaren worden anderzijds ook de pedagogische begeleidingsdiensten hervormd. Ze moeten hun kerntaken effectiever en efficiënter kunnen opnemen zodat ze een echte hulp zijn voor de dagdagelijkse klaspraktijk. In de engagementsverklaring die de onderwijsactoren samen met de minister heel recent hebben ondertekend, worden beide organen ook vernoemd. Pedagogische begeleidingsdiensten ondersteunen scholen en de Onderwijsinspectie controleert en stimuleert de onderwijskwaliteit.

Minister, welk onderscheid ziet u concreet tussen de vernieuwde inspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten van de toekomst? Hoe zult u ervoor zorgen dat dit onderscheid op de werkvloer ook duidelijk is en blijft?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik begrijp uw vraag omdat in het onderwijskwaliteitskader de inspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten dichters naar elkaar zijn toegesloten. Zowel de inspectie als de pedagogische begeleidingsdiensten zien zichzelf als een partner van de scholen en benadrukken hun ontwikkelingsgerichte aanpak.

Ze hebben echter een andere opdracht en een ander mandaat. Het is de doelstelling dat de inspectie gemiddeld een keer om de zes jaar een school inspecteert in functie van kwaliteitscontrole. Het inspectieteam analyseert tijdens een doorlichting, samen met de instelling, sterke punten en werkpunten, identificeert tekorten en ontwikkelkansen en heeft ook een taak op het vlak van de erkenning, maar dat is een andere zaak. Zeker sinds de invoering van de Onderwijsinspectie 2.0 probeert ze een heel ontwikkelingsgerichte praktijk en dialoog te hanteren die scholen stimuleert om met de analyse aan de slag te gaan. Indien de school dit wil, kan zij vervolgens deze werkpunten opnemen met een pedagogische begeleidingsdienst.

Los daarvan kan een school zich op elk moment richten tot pedagogische begeleidingsdiensten voor vakdidactische- en inhoudelijke ondersteuning en schoolbegeleiding. Met andere woorden, waar de pedagogische begeleidingsdiensten een continue kwaliteitsontwikkeling moeten stimuleren bij scholen, concentreert de inspectie zich op controle op decretaal voorziene tijdstippen of op het feit of onderwijsinstellingen voldoen aan de erkenningsvoorwaarden en brengt hierover advies uit. Ze hebben dus een andere opdracht en een ander mandaat, maar ik vind het wel goed dat ze vertrekken vanuit de ontwikkelingsgerichte dialoog.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik ben blij dat u onderschrijft wat de decretale taak is van de inspectie, ook voor de inspectie 2.0, die ontwikkelingsgericht is geworden. Ik heb onlangs een inspectie kunnen bijwonen bij een centrum voor basiseducatie en dit werd positief ervaren door zowel de directies als de individuele leerkrachten. Ze ervaren het als een spiegel die wordt voorgehouden en hen zicht geeft op hun eigen functioneren. Op die manier konden ze ook ontwikkelingsdoelstellingen realiseren.

Ik vind het belangrijk dat de inspectie alle goede voorbeelden die ze ziet, verzamelt als 'good practices', maar dat ze niet de begeleiding opneemt die onder de taak valt van de pedagogische begeleidingsdiensten. Onze fractie blijft de vrijheid van het onderwijs onderschrijven waarbij elke school vrij kan kiezen bij welke begeleidingsdienst ze aanklopt.

We weten dat de pedagogische begeleidingsdiensten efficiënter en effectiever moeten werken. Wat is de timing? Wanneer weten we hoe ze zich moeten organiseren op basis van het budget dat hun zal worden toegewezen?

De voorzitter: De heer Vandenberghhe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Ik wil collega Vandromme danken voor deze interessante vraag, waar we de volgende weken en maanden nog op zullen terugkomen zodra de vernieuwde onderwijsinspectie goed is geïmplementeerd in verschillende scholen.

Ik wil op één punt de nadruk leggen en nog een bijkomende vraag stellen aan de minister. We moeten opletten dat de pedagogische begeleidingsdienst voldoende tijd en middelen heeft om proactief met de scholen te werken. Daarmee bedoel ik – en ik spreek uit ervaring – dat de pedagogische begeleidingsdiensten met de beperkte uren en beperkte manschappen die ze hebben, ook al werken ze meer taakgericht, vooral hun tijd moeten steken in twee soorten scholen. Dat zijn ten eerste de scholen die een gunstig advies hebben gekregen met heel veel werkpunten, waarbij de inspectie vraagt dat ze niet alleen werken aan de werkpunten maar dat ze het totale beleid verder afstemmen, wat werk kost, en ten tweede de scholen die een ongunstig advies krijgen met heel wat werkpunten, want die krijgen een volledig nieuwe doorlichting. Ik spreek uit ervaring. Ik ben een beetje bevreesd. De meeste uren en de meeste taken van die pedagogische begeleidingsdiensten gingen na een doorlichting naar het begeleiden van die scholen die het moeilijk hebben. Mijns inziens zou het echter de taak moeten zijn van de pedagogische begeleidingsdiensten om proactief de scholen te ondersteunen om hun beleid te helpen uitwerken en om de directies en leerkrachten te ondersteunen om het beleidsvoerend vermogen in hun scholen uit te tekenen.

Minister, bent u ervan overtuigd dat de pedagogische begeleidingsdiensten over voldoende uren, middelen en manschappen beschikken om voldoende tijd te steken in het proactief begeleiden van die scholen, voor ze een doorlichting en dergelijke hebben, in plaats van alleen brandjes te gaan blussen en te helpen bij de scholen die ofwel een gunstig advies met heel veel werkpunten ofwel een ongunstig advies hebben gekregen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Een belangrijk punt is dat wanneer de inspectie adviezen of beoordelingen geeft, leerkrachten soms wel vragen wat ze moeten doen zodat de inspectie het goed zou vinden. Als de inspectie dan zegt dat ze daar niets over mag zeggen, dat dat haar taak niet is maar die van de pedagogische begeleiding, dan blijven vooral leerkrachten op hun honger zitten. Begrijp me niet verkeerd. Mijn oproep is niet om die twee functies samen te brengen maar wel dat we aan de inspectie duidelijke opdrachten geven en dat bijgevolg de inspectie er dan ook niet is om een of ander waardeoordeel uit te spreken over een pedagogische aanpak. Ik verwijst naar het debat over de herexamens. Als de inspectie zegt dat ze herexamens niet goed vindt en dat er te veel herexamens zijn, wat is dan 'te veel' en op welke assumpties is dat gebaseerd? Net zoiets behoort tot de autonomie van de klassenraad, die op basis van bepaalde zaken oordeelt.

Minister, de oproep vanuit onze fractie is om te zorgen, als de inspectie adviezen geeft, dat die duidelijk zijn, dat men weet waarop ze gebaseerd zijn en dat de inspectie zich onthoudt van pedagogische assumpties en dat bepaalde gedachten die misschien bij een inspecteur leven, zoveel mogelijk op de achtergrond blijven. Dat is niet altijd even gemakkelijk, maar het is wel belangrijk voor de school en voor de leerkrachten

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb een sessie bijgewoond van de onderwijsinspectie. Ik vond dat heel leerrijk. Ik ben een voormiddag samen met hen op pad geweest. Het was heel coachend. Je voelde dat dat in een totaal andere sfeer verliep dan een van billentickers of met een belerend vingertje binnenkomen. Dat was een leuke ervaring.

Wat betreft de efficiëntieoefening inzake de pedagogische begeleidingsdiensten, zijn wij intussen gestart met de eerste contacten en de eerste bespreking. We

hebben als timing de begrotingscontrole 2020, dus in maart moeten we daarmee rond zijn. Wij nemen vanzelfsprekend de taken mee.

Wat betreft proactief optreden: men heeft die mogelijkheid nu al. Ik ga nu ook niet vragen om aan elke schooldeur te gaan aankloppen. Vandaag is het iets duidelijker, gemakkelijker en werkbaarder om met een systeem te werken waarbij je ofwel optreedt op vraag van de scholen, waarbij de autonomie speelt en we het vertrouwen geven aan de scholen dat wanneer zijzelf problemen vaststellen, ze zich tot de inspectie zullen richten, ofwel dat je optreedt na de vaststelling van problemen in hoofde van de onderwijsinspectie.

Maar los daarvan kan men nu al proactief optreden. Alleen denk ik: 'If it ain't broke, don't fix it'. Ik zou daar niet zwaar op gaan drukken. In essentie is de belangrijkste taak om te kunnen optreden wanneer een school het vraagt – een beetje vertrouwen in autonomie aan de scholen geven –, en wanneer de Onderwijsinspectie vaststelt dat er wel degelijk begeleiding en verandering in de school nodig is.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik dank u voor de tussenkomsten en het antwoord.

Collega Daniëls, we moeten inderdaad het onderscheid blijven maken tussen de pedagogische begeleidingsdiensten en de inspectie. Belangrijk vind ik vooral dat we onderwijs gaan zien vanuit het ontwikkelingsperspectief. Daar liggen volgens mij heel wat kansen. Ik verwijs naar collega Vandenberghe, die het over het beleidsvoerend vermogen van scholen had. Schoolontwikkeling heeft heel vaak te maken met de ruimte die men ziet om aan schoolmaken te gaan doen en om ervoor te zorgen dat leerlingen in maximaal goede omstandigheden maximale leerwinst kunnen halen. Dat is niet enkel een klasgebeuren, maar zoveel meer. Vandaar dat ik het heel belangrijk vind dat het heel duidelijk is wat de taakstelling van de inspectie is en de taakstelling van de pedagogische begeleidingsdienst. Maar ik denk dat we allen op dezelfde lijn zitten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de recente engagementsverklaring over onderwijskwaliteit van de onderwijskoepels en het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) – 625 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, met de bekendmaking van de PISA-resultaten (Programme for International Student Assessment) als directe aanleiding, nodigde u de onderwijskoepels en het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) uit om tot een gezamenlijk engagement te komen, met het oog op het verhogen van onze onderwijskwaliteit. Dit leidde tot een engagementsverklaring waarin de genoemde onderwijspartners zich engageren om versterkt in te zetten op acties die verband houden met het versterken van de kennis van het Nederlands, het ontwikkelen en implementeren van gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven en het ontwikkelen en implementeren van ambitieuze eindtermen.

In de engagementsverklaring worden – naast overheid, koepels en het Gemeenschapsonderwijs – nog een aantal onderwijsactoren genoemd die een belangrijke rol

spelen in ons onderwijs, zoals de pedagogische begeleidingsdiensten, de onderwijsinspectie, onderzoeks- en kenniscentra, lerarenopleidingen en uitgeverijen. En verder staat er: "Deze engagementsverklaring drukt de ambitie van al deze partners uit, om hun verantwoordelijkheid met betrekking tot het bereiken van excellent onderwijs voor alle leerlingen ten volle op te nemen en daarrond nauw samen te werken, uiteraard elk vanuit hun respectieve opdrachten."

Tot op dit ogenblik lijken het, zoals gezegd, echter alleen de onderwijskoepels en het Gemeenschapsonderwijs te zijn, die, als vertegenwoordigers van onze scholen, de engagementsverklaring hebben ondertekend.

We lezen dat de ondertekenaars het er onder meer over eens zijn, dat de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven de mate waarin de eindtermen worden gerealiseerd, in kaart moeten kunnen brengen. En diezelfde proeven moeten ook de leerwinst in kaart brengen, lezen we in dezelfde zin van de engagementsverklaring.

Deze doelstellingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, maar zijn tegelijk ook heel verschillend van aard. Als het ook de bedoeling is om via in kaart brengen van leerwinst een basis te creëren voor een evolutie naar nog meer ambitieus onderwijs, dan kan het inderdaad geen optie zijn om zich daarbij te richten op het realiseren van de minimumdoelen die de eindtermen zijn.

Minister, zult u deze engagementsverklaring ook ter ondertekening voorleggen aan de genoemde partners die nog niet ondertekenden? Zo ja, welke timing en aanpak hebt u daarbij voor ogen?

De volgende vragen zijn eerder inhoudelijk. Hebben de ondertekenaars ook afspraken gemaakt over welke onderwijsdoelen dan wel de basis kunnen vormen voor het meten van leerwinst? Zijn dat dan de onderwijsdoelen die scholen, vanuit hun vrijheid, hanteren om enerzijds hun onderwijscurriculum vorm te geven en anderzijds een grotere ambitie dan die van de minimumdoelen te formuleren? Is het dan aangewezen om de bestaande toetsen van de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG) en de interdiocesane proeven – die meer meten dan alleen de mate waarin de eindtermen worden gehaald – als een belangrijke grondslag te beschouwen voor de gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde toetsen die door een onafhankelijke instantie samen met de onderwijsverstrekkers zullen worden ontwikkeld?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We waren het er allemaal over eens dat de PISA-resultaten tot enige actie nopen. Daarom heb ik beslist om het ijzer te smeden terwijl het heet was en heb ik nog voor de kerstvakantie samengezeten met belangrijke partners in dezen, namelijk de onderwijsverstrekkers. Samen met hen heb ik een engagementsverklaring besproken en ondertekend. Dat zijn natuurlijk in eerste instantie de onderwijskoepels en het net, aangezien de onderwijsverstrekkers staan voor de scholen en de pedagogische begeleidingsdiensten. Maar naast hen beschouw ik natuurlijk ook de onderwijsinspectie, de kenniscentra, de onderzoekscentra, de lerarenopleidingen en de uitgeverijen als onderwijsveldpartners en als systeempartners, waarmee we operationeel willen werken.

De engagementsverklaring heeft dus alvast het akkoord gekregen van de onderwijsverstrekkers en vormt de basis om de adviezen die de werkgroep Van Damme zal uitwerken, te operationaliseren en dus om te zetten in concrete acties en te implementeren in de praktijk, inclusief de toetsen waarnaar u verwijst. Als we spreken over de ook in het regeerakkoord vervatte Vlaanderenbrede proeven, staan die andere toetsen natuurlijk niet in de weg. Ongetwijfeld kunnen de bestaande toetsen ook wel dienen ter inspiratie voor de Vlaanderenbrede toets die we voor

ogen hebben. Wat momenteel bestaat, kunnen we absoluut gebruiken om werk te maken van een Vlaanderenbrede toets.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Bedankt voor het antwoord, minister. Ik ga akkoord met het feit dat u er goed aan deed om naar aanleiding van de PISA-resultaten het ijzer te smeden terwijl het heet was. Het feit dat de onderwijsverstrekkers u daar heel snel in gevolgd zijn, is een duidelijk signaal geweest. Maar toch is het ook belangrijk om de andere mensen of instanties die genoemd zijn in de engagementsverklaring, ook op hun verantwoordelijkheid te wijzen. Hoe zult u dat doen?

Als we in het regeerakkoord lezen dat we excellent onderwijs willen, dan willen we de lat zo hoog mogelijk leggen voor iedereen. En dus moeten we echt aandacht hebben voor de eindtermen als minimumdoelen, maar moeten we het ook mogelijk laten om die leerwinst te meten, die wat hoger is dan vereist wordt ten aanzien van de eindtermen. Hoe gaan we daarmee om? Onderwijskwaliteit meten is één ding. Leerwinst meten is een ander punt.

De pedagogische begeleidingsdiensten zijn de instanties die de OVSG-toets (Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten) en de interdiocesane proeven ontwikkeld hebben. Zij hebben daar heel wat expertise in. Ik ben blij dat we een hoorzitting organiseren waarbij die proeven ook voorgesteld kunnen worden. Ik hoop in elk geval dat we het kind niet met het badwater weggooiden en dat we die zaken blijven ondersteunen. Langs de andere kant moeten we natuurlijk ook opletten dat we niet gaan testen om te testen, want op den duur zijn er natuurlijk wel veel testen in omloop.

Mijn laatste vraag betreft de samenstelling van de werkgroep Van Damme, maar daar komen we straks wellicht nog op terug.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil namens onze fractie drie zaken inbrengen. PISA-rapport na PISA-rapport komt inderdaad naar voren dat we in Vlaanderen achteruitgaan. Ik hoop dat we het daar allemaal over eens zijn. Ik denk ook dat iedereen in het veld het daarover eens is. Dan moeten we daar al geen tijd meer in stoppen, of men wel juist meet enzovoort.

We moeten dan ook samen de hand aan de ploeg slaan om effectief met alle partners te doen wat nodig is. Als we in het verleden dingen hebben gedaan en er van alles is geprobeerd en ontwikkeld, en dat heeft niet het gewenste effect, dan moeten we één ding niet doen: meer van hetzelfde. Want dat brengt niet op. Dat is een heel uitdrukkelijke oproep.

Een tweede oproep is dat de toetsen die we afnemen, iedereen doen vooruitgaan. Dat is de leerwinst. Beeld u in dat een leerling al bij de eerste meting de eindtermen bereikt heeft. Als je dan na drie jaar een toets afneemt om na te gaan of de eindtermen bereikt zijn, dan zal het resultaat allicht positief zijn, omdat die leerling ze allang bereikt had. Vandaar is er in het regeerakkoord heel duidelijk gekozen voor het concept 'leerwinst' en – en ik vergelijk graag met PISA, collega's – voor een meting op zes niveaus. De eindtermen zitten op niveau 1 en 2, maar er wordt ook gemeten op niveau 3, 4, 5 en 6, om zo alle leerlingen tot inzet te stimuleren en om hen vooruit te laten gaan.

Ten slotte, de collega zegt dat we ervoor moeten opletten dat we niet constant toetsen aan het afnemen zijn of aan het testen zijn. Ik deel die bekommernis, maar dan stel ik voor dat we de toetsen die we afnemen, ook effectief gebruiken. We moeten niet eerst een gevalideerde toets afnemen op alle niveaus, om de resultaten achteraf gewoon in een computer te steken en de dag nadien een andere

toets af te nemen die dan meetelt voor het rapport. Dat zou al te gek zijn. Laat ons die eerste toets en de resultaten ervan gebruiken. Dat is zeker een gevalideerde toets, hij meet wat hij hoort te meten, op alle niveaus, en je kunt er individueel mee werken. Dat maakt dat die toets niet als iets extra's gezien moet worden, maar effectief gebruikt kan worden.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik heb het al eerder gezegd: wij vinden het heel belangrijk dat alle leerlingen de minimumdoelstellingen halen en dat de kwaliteit van ons onderwijs gemeten wordt. Wat wij vooral zien, is dat niet alle leerlingen over de lat raken inzake basisgeletterdheid, ondanks het engagement tijdens de vorige legislaturen om hier een prioriteit van te maken. Minister, gaat u het engagement aan om ervoor te zorgen dat alle leerlingen die basisgeletterdheid halen? Welke maatregelen denkt u daarvoor te nemen? Daarbij aansluitend: bent u in het kader van die toetsen van plan een systeem te ontwikkelen om via deze toetsen de basisgeletterdheid bij onze leerlingen te kunnen meten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wel, ik heb, voor alle duidelijkheid, onmiddellijk de onderwijsverstrekkers samengeroepen in functie van dat engagement en ook om enigszins onduidelijkheden weg te nemen over de stemmenmakerij dat sommige koepels zich niet zouden kunnen vinden in die drie engagementen: de focus op Nederlands, de organisatie van Vlaanderenbrede proeven en het aanscherpen van de eindtermen. Vandaar dacht ik dat we misschien samen een sterk statement moesten maken, en aldus geschiedde.

Vanzelfsprekend zal ik nog andere partners uitnodigen om op een al dan niet formele manier dezelfde engagementen te onderschrijven, voor zover die engagementen de partners in kwestie aanbelangen en zij daar een rol in kunnen spelen.

Het is onze job binnen het onderwijsveld om de vele en ongelooflijk verschillende talenten van kinderen maximaal aan te spreken en zodoende leerwinst te boeken, ongeacht het niveau van de leerling. De uitwerking van die toetsen en het meten van leerwinst is natuurlijk een zaak van wetenschappers. Ik heb de administratie ondertussen ook al de opdracht gegeven ter zake een stappenplan uit te werken, zodat we snel vooruit kunnen gaan. Ik maak me echter geen begoochelingen: als we ervoor willen zorgen dat dat heel valide, breed gedragen en breed implementeerbare toetsen zijn, dan zal dat wel wat tijd en boterhammen vergen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik denk inderdaad dat het een grote uitdaging wordt om alles wat in de engagementsverklaring staat, te realiseren, zeker rond het ontwikkelen en implementeren van de verschillende toetsen. Collega Daniëls gaf aan dat het geen oplossing is om verder te blijven werken zoals we nu werken en dat we moeten zoeken naar manieren om het beter te doen. Ik las in de krant de stelling 'we deden een plas en alles bleef zoals het was'. Dat is dus wat we niet gaan doen.

Ik ben ook blij te horen dat we niet enkel gaan kijken naar eindtermen.

Er is nog iets dat mij wat zorgen baart. De testen die worden gebruikt, leveren heel wat data op. De scholen moeten misschien nog wat worden onderwezen in hoe die data dan moeten worden gebruikt. Datageletterdheid, het omgaan met testen, is niet zo evident. We hebben wel nog wat werk om die scholen, directeurs en leerkrachten daarin te begeleiden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de spectaculaire toename van kinderen met een zorgvraag
– 640 (2019-2020)**

**VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stijgende aantal leerlingen dat zorg krijgt uit het ondersteuningsmodel
– 647 (2019-2020)**

**VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toename van het aantal kinderen in het onderwijs met recht op extra zorg
– 654 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik hoef het jullie eigenlijk niet te vertellen, maar op 1 september 2017 verving een nieuw ondersteuningsmodel het vroegere geïntegreerd onderwijs (gon) en inclusief onderwijs (ion). Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften krijgen daardoor niet meer standaard een vast aantal uren begeleiding per week gedurende een bepaalde periode, zoals dat het geval was in gon en ion. Voortaan bepaalt de school nu samen met de ouders, het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) en eventueel met een school voor buitengewoon onderwijs welke ondersteuning op maat nodig is, gedurende de hele schoolloopbaan. In afwachting van het nieuwe begeleidingsdecreet blijft dit model van kracht en moet elke ondersteuningsvraag uiteraard ook worden beantwoord.

Uit recente cijfers van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) blijkt een spectaculaire groei van het aantal leerlingen die nood en recht hebben op extra zorg in het gewoon leerplichtonderwijs: een stijging van 30 procent in het kleuter- en lager onderwijs en 7 procent in het secundair onderwijs.

Die explosieve groei van het aantal zorgleerlingen vertaalt zich echter helaas niet in een evenredige stijging van de middelen. In de begroting 2020 worden heel bescheiden extra budgetten voorzien voor ondersteuningsbeleid en die staan absoluut niet in verhouding met de spectaculaire stijging van het aantal leerlingen die recht hebben op en nood hebben aan omkadering.

Het hoeft dan ook niet te verbazen dat verschillende ondersteuningsnetwerken nu aan de alarmbel trekken en meer financiële ondersteuning vragen. Ze klagen aan dat ze vandaag eigenlijk niet de kwaliteit kunnen bieden die nodig is. Want het is heel duidelijk: als het aantal zorgvragen stijgt, maar het budget volgt niet, dan daalt de ondersteuning per kind.

Naar ik vrees, was dit probleem te voorzien en eigenlijk ook niet echt nieuw. Maar het kan natuurlijk niet dat kinderen die nood hebben aan extra zorg in de kou worden gelaten.

Minister, kunt u verklaren hoe het komt dat er zo'n exponentiële toename is van het aantal zorgleerlingen in het leerplichtonderwijs? Ik heb daar natuurlijk mijn eigen idee over, maar ik hoor uw antwoord daarop ook graag.

Wat zult u doen om aan die bestaande zorgvraag tegemoet te komen? Dat is natuurlijk de essentie van de zaak.

Kunnen de ondersteuningsnetwerken op u rekenen voor extra financiële steun om alle zorgvragen op een kwalitatieve manier te kunnen beantwoorden?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Zoals mevrouw Goeman zegt, ging vanaf het schooljaar 2017-2018 het nieuwe ondersteuningsmodel voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften van start in scholen voor gewoon onderwijs. Dat ondersteuningsmodel is een verdere uitrol van het M-decreet. In het nieuwe ondersteuningsmodel krijgt een leerling niet meer standaard een vast aantal uren begeleiding per week. Die flexibiliteit was nodig om in te spelen op de noden van de leerling én de leerkracht, want ook de ondersteuningsnoden van leerkrachten en schoolteams werden in kaart gebracht.

De middelen van het ondersteuningsmodel zijn bedoeld om scholen voor gewoon onderwijs te ondersteunen voor leerlingen met een gemotiveerd verslag of een verslag. Eerst moet een stappenplan worden doorlopen waarbij scholen eerst inzetten op basiszorg en verhoogde zorg. De middelen van het ondersteuningsmodel dienen dus niet voor de leerlingen die zich in die fases bevinden, maar wel wanneer de zorg in die fases ontoereikend is voor de leerling en zij dus naar fase twee of drie van de zorg gaan. Nadien wordt met alle partijen, inclusief het CLB, een handelingsgericht diagnostisch traject (HGD-traject) doorlopen.

Het ondersteuningsmodel blijft van kracht tot 1 september 2021. Ondertussen wordt een nieuw begeleidingsdecreet voorbereid om een realistische invulling te geven aan het M-decreet. Dat het huidige M-decreet op losse schroeven staat, wordt nog maar eens bewezen: op maandag 9 december 2019 schreven De Morgen, Het Nieuwsblad, Het Belang van Limburg en Gazet van Antwerpen dat het aantal kinderen met recht op extra zorg in het gewoon onderwijs op één jaar tijd explosief is toegenomen.

Uit de cijfers van AGODI zou blijken dat er een toename is van het aantal kinderen dat extra zorg krijgt van het personeel uit het buitengewoon onderwijs, via de ondersteuningsnetwerken dus. In het kleuteronderwijs en het lager onderwijs is er een stijging van 30 procent vastgesteld tussen 1 februari 2018 en 1 februari 2019. In het secundair onderwijs bedroeg die stijging 7 procent.

Minister, aan welke oorzaken schrijft u deze evolutie toe? Zult u de minister deze cijfers meenemen bij de uitrol van het begeleidingsdecreet, en zo ja, op welke manier?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ik ga de situatieschets die mijn twee collega's hebben gemaakt, niet nog eens herhalen, dus ik zal mij beperken tot mijn vragen.

Minister, hoe interpreteert u de sterke toename van het aantal kinderen met zorgnoden? Welke maatregelen zult u nemen, in afwachting van dat nieuwe begeleidingsdecreet, om de druk op de scholen en op de begeleidingsnetwerken toch te doen dalen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er is inderdaad een onmiskenbare stijging van het aantal leerlingen in het gewoon onderwijs dat een gemotiveerd verslag of gewoon verslag krijgt. Nu, dat is niet zomaar een gevolg van een beweging van leerlingen van buitengewoon naar gewoon onderwijs, of van een toename van problematieken. Sinds de start van het ondersteuningsmodel zijn er twee belangrijke gegevens. Ten

eerste komen er meer leerlingen in het gewoon onderwijs in aanmerking voor ondersteuning. Ten tweede kunnen leerlingen ook voor een langere periode een beroep doen op ondersteuning.

Bij het geïntegreerd onderwijs hadden leerlingen met een matige beperking slechts gedurende een periode van twee schooljaren toegang tot ondersteuning. Binnen het ondersteuningsmodel hebben zij vandaag recht op ondersteuning die onbeperkt is in de tijd. Daarnaast kwamen kleuters met een verstandelijke beperking vroeger niet in aanmerking voor begeleiding; nu is dat wel het geval.

Ook hebben leerlingen met gedrags- of emotionele problemen – type 3 – en leerlingen met leerstoornissen of een licht mentale beperking – type basisaanbod, de vervanging van de vroegere types 1 en 8 – rechtstreeks recht op ondersteuning in het ondersteuningsmodel. Vroeger kon dat enkel na een verblijf in het buitengewoon onderwijs; nu kan dat sowieso.

Ten slotte is een diagnose ook niet meer vereist voor de opmaak van een gemotiveerd verslag. Dat maakt ondersteuning ook toegankelijk voor leerlingen waarvoor geen formele diagnose beschikbaar is, maar waarvoor de school wel ondersteuning nodig acht. Dat kan dus ook. Vanuit het M-decreet doet ook een grotere groep leerlingen een beroep op de ondersteuningscapaciteit.

En het lijkt mij tot slot ook wel belangrijk om een onderscheid te maken tussen de ondersteuningsbehoefte van een leerling of van de leerkracht, en de diagnose van een leerling. Zo is het mogelijk dat een leerkracht voor bepaalde ondersteuningsvragen geen beroep hoeft te doen op een ondersteuner, omdat hij of zij zelf voldoende handvatten heeft om ondersteuning te verlenen. Een aantal van die vragen kan een school dus ook zelf opnemen, en die situeren zich toch ook binnen de brede basiszorg – fase 0 – en de verhoogde zorg – fase 1.

In het kader van een nieuw begeleidingsdecreet gaan we werk maken van de vastgestelde knelpunten. Het is belangrijk dat de beschikbare middelen terecht komen bij de leerlingen die het echt nodig hebben. De ondersteuning moet natuurlijk snel en efficiënt gebeuren, dicht bij de leerling en de leerkracht. Ik denk dat ook netoverschrijdende samenwerking op dat vlak een belangrijke leidraad zal zijn.

Er is nood aan een verdere uitwerking van de brede basiszorg, ook in de scholen. Zodoende kunnen ze sowieso meer leerlingen kwaliteitsvol begeleiden, zonder dat er nood is aan een schoolexterne ondersteuning.

Een nieuw begeleidingsdecreet gaat ten vroegste van start in het schooljaar 2021-2022. We gaan voldoende tijd uittrekken voor voorbereiding en overleg. Ik heb vrijwel onmiddellijk, enkele dagen na de eedaflegging, al samengezeten met mensen uit het veld, om hen ook diets te maken dat we het huidig model van ondersteuning sowieso zullen handhaven tot wanneer er iets anders in de plaats komt, zodat we niet verstoken blijven van ondersteuning.

Tot slot nog even meegeven – want er wordt gegoocheld met cijfers – dat er in de voorgaande jaren heel wat middelen zijn bijgekomen door de waarborgregeling. In totaal heeft dat gezorgd voor een verdubbeling van het budget voor ondersteuning van scholen voor gewoon onderwijs ten opzichte van de middelen die er waren in het kader van het geïntegreerd onderwijs en het inclusief onderwijs. Er zijn dus een hoop budgettaire middelen bijgekomen.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, als ik u bezig hoor, heb ik de indruk dat het M-decreet, wat dat betreft alvast, zijn doel heeft bereikt, met name dat we evolueren naar meer inclusief onderwijs waarbij meer kinderen met een zorgnood hun

plaats vinden in het gewoon onderwijs. Dat verklaart voor mij de stijging van de cijfers en dat is een goeie zaak.

Dat doet niets af aan de nood aan extra financiële ondersteuning. Ik hoor u zeggen dat we er voor moeten zorgen dat die middelen terechtkomen bij de kinderen en bij de leerkrachten waar ze nodig zijn. Ik ben het daar uiteraard helemaal mee eens. Maar het is natuurlijk heel simpel: als er meer leerlingen zijn in het gewoon onderwijs met een zorgvraag, dan moeten de middelen volgen. Bij de invoering van het nieuwe begeleidingsdecreet zal gekeken moeten worden of de evolutie op het terrein gevolgd wordt door de middelen. Dat zullen we ongetwijfeld tijdens de hele legislatuur verder opvolgen.

Kathleen Krekels (N-VA): Mevrouw Goeman, u blijft altijd op dezelfde nagel kloppen, namelijk het extra aanvoeren van middelen om iets te bekomen. Het extra aanvoeren van middelen is een gemakkelijke manier, maar we moeten natuurlijk ook durven te kijken naar de manier waarop dingen georganiseerd worden en waarop alles haalbaar gehouden wordt voor de leerkrachten.

Minister, ik kan u echt wel volgen in het punt dat u maakt over de adequate basiszorg. In het nieuwe begeleidingsdecreet zullen we moeten opletten dat alle zorg die we willen bieden aan kinderen, zeker niet leidt tot een versnippering van de zorg. We weten dat de basiszorg in de scholen – dus de eerste zorg die leerkrachten kunnen bieden aan kinderen – een heel belangrijk gegeven is. Ondersteuningsnetwerken geven dikwijls aan dat ze veel vaker naar scholen worden geroepen – soms een beetje ten onrechte – waar de basiszorg niet goed is uitgebouwd of onvoldoende kansen krijgt. Ze moeten soms scholen begeleiden om de basiszorg op poten te zetten, alvorens ze met bepaalde kinderen aan de slag kunnen. Als die basiszorg dan effectief op poten staat, is hun hulp vaak niet meer nodig omdat de leerkrachten dan vertrokken zijn met de kinderen.

Het is in de basiszorg belangrijk dat de haalbaarheid blijft liggen in de mate waarop kinderen een gemeenschappelijk curriculum kunnen volgen. Dat blijft een heel belangrijk item in de hele redenering die we verder nog zullen volgen. Ik vraag de laatste jaren ook cijfers op van kinderen die het individueel aangepast curriculum (IAC) volgen. We zien dat die cijfers stijgen. In 2015-2016 volgden 92 kinderen een IAC en nu zijn dat er al 233. Die stijging bevestigt het feit dat het M-decreet werkt en dat we proberen om een inclusiever onderwijs te zijn.

Het feit dat die stijging in het basisonderwijs zo frappant is, namelijk 30 procent, is zeker te wijten aan de factoren die u aangeeft, zoals de diagnose en het feit dat kleuters type 2 nu wel begeleiding kunnen krijgen. Die dingen spelen zeker mee, maar ook de kinderen die dikwijls balanceren tussen het volgen van het gemeenschappelijk curriculum en een IAC. Dan wordt het voor een leerkracht dikwijls moeilijk om alle handvaten bij zich te houden, om de capaciteit te hebben om kinderen met zwaardere gedragsstoornissen, met zwaardere leerstoornissen, met sociaal-emotionele problemen bij zich te houden. Dan willen zij natuurlijk een beroep doen op het ondersteuningsnetwerk. Ze krijgen die expertise dan binnen, wat een goede zaak is, maar in het nieuwe begeleidingsdecreet zullen we moeten proberen om het juiste evenwicht te vinden tussen kinderen die binnen de basiszorg een goede begeleiding kunnen hebben en het gemeenschappelijk curriculum kunnen volgen en kinderen die overgaan naar een IAC. Voor de grote groep kinderen die daartussen zweeft, moeten we het juiste antwoord bieden.

We moeten vooral proberen om in te zetten op die basiszorg en we moeten die ondersteuningsnetwerken echt houden voor die kinderen met een gemotiveerd verslag of een verslag, die die extra zorg nodig hebben. Daar moeten we de juiste lijn in blijven houden, namelijk dat wanneer het niet meer lukt, er overgegaan

wordt naar het buitengewoon onderwijs. Dat zal een heel moeilijke maar toch belangrijke evenwichtsoefening zijn voor het nieuwe begeleidingsdecreet.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, zou u met het nieuwe begeleidingsdecreet eerder teruggaan naar een herwaardering van het buitengewoon onderwijs of eerder inzetten op de verdere uitbouw van het inclusief onderwijs, waar wij uiteraard in principe niet tegen zijn? Zoals mevrouw Goeman zegt, moet dan de financiering volgen. Een van de redenen waarom binnen de scholen het M-decreet zo negatief wordt gepercipieerd, is waarschijnlijk dat ze toch het gevoel hebben dat er niet voldoende budget gevolgd is met de stijgende zorgnoden van de leerlingen. Dat is ook mijn vraag. U zegt dat u de middelen zult inzetten waar ze echt nodig zijn, maar komen er ook extra middelen?

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, aansluitend bij een aantal opmerkingen van de collega's, wil ik u bijkomend om een verduidelijking vragen. U schetst ten eerste hoe dat nieuwe ondersteuningsmodel de mogelijkheden voor ondersteuning en de criteria sterk vergroot heeft. Iedereen die dat invoert, weet natuurlijk dat daartegenover ook middelen gesteld moeten worden. Dat blijft een terechte vraag die wij hier stellen. U gaat het systeem nu helemaal hervormen. Betekent dat dan ook dat u de keuzes die destijds gemaakt zijn, wilt terugschroeven? Want daarover gaat het natuurlijk. Dat zegt u vandaag niet duidelijk, maar ik heb toch de indruk dat het daarnaartoe gaat.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, er zijn vorige legislatuur inderdaad extra middelen gezocht om de zorg voor leerlingen zo maximaal mogelijk te voorzien. Het is de doelstelling om het nieuwe decreet zo te ontwikkelen dat we op zoek gaan naar hoe die middelen ook effectief zo efficiënt mogelijk ingezet kunnen worden op de klasvloer, net voor die leerlingen die het nodig hebben en net voor die leerkrachten die ervaren dat ze het moeilijk hebben om de zorgnoden van hun leerlingen op te lossen. In dat kader vind ik dat we moeten nadenken over hoe de diagnostiek een belangrijke plaats krijgt binnen het begeleidingsdecreet. Je hebt langs de ene kant het diagnosticeren van problemen en langs de andere kant hoe je daar als leerkracht of leerling mee omgaat.

De adequate basiszorg waar mevrouw Krekels naar verwees, is voor mij ook heel cruciaal. In het regeerakkoord werd een verwijzing gemaakt naar het RTI-model, waarbij men bepaalde normen vastlegt en zegt dat 85 procent van de leerlingen een leerwinst moet kunnen boeken zonder veel extra zorg, 12,5 procent extra remediëring nodig heeft en 2,5 procent als restgroep individueel begeleid moet worden. Dat is de basis geweest voor het zorgcontinuüm, dat dan ook de basis was voor het M-decreet. Ik denk dat dit model ook een goede basis is voor het nieuwe decreet, omdat we ervan uitgaan dat die basiszorg het grootste deel van het onderwijs in de klas uitmaakt. Mijn pleidooi is om dit als basis te behouden.

Minister Ben Weyts: Men prikkelt mij uitermate om vooruit te lopen op de discussie die we alleszins nog moeten voeren in functie van de doelstellingen om de beschikbare middelen maximaal terecht te laten komen bij diegenen die ze echt nodig hebben. We gaan in eerste instantie aan de slag met de evaluatie van het huidige ondersteuningsmodel, waarbij we met z'n allen weten dat er wel wat disfuncties zijn, niet altijd en overal, maar dat er een ongelijke kwaliteit is van het ondersteuningsmodel zoals we dat nu hebben uitgebouwd.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil nog even ingaan op het RTI-model waarover collega Vandromme het had. Het staat ook in het regeerakkoord vermeld. Ik ben

me aan het inwerken in het model en ik begrijp nu waarom het zo belangrijk was om het op te nemen in het regeerakkoord.

Ik merk dat er in het model drie belangrijke doelen zijn. Als we daaraan kunnen voldoen, dan kunnen we met de middelen die we hebben, al heel ver geraken. Een eerste belangrijk doel in het model is de preventie. Oplopende leerachterstanden zullen kunnen worden voorkomen als men op een gestructureerde manier bepaalde dingen in handen neemt. Ook professionalisering is een heel belangrijk doel. Leerkrachten zullen vaardiger worden in het omgaan met verschillen in leerlingen. Het laatste doel is dat het ook kan worden gebruikt als indicatie. Het kan namelijk een bron zijn voor doorverwijzing of toewijzing van zorg, zorgbudgetten, zorgmiddelen, werkingsmiddelen in de scholen. Ik sluit me dus aan bij de conclusie van collega Vandromme dat we op basis van dit model misschien wel een mooi pad kunnen ingaan voor het nieuwe begeleidingsmodel.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, de slechte PISA-resultaten zijn hier al aan bod gekomen, evenals het lerarentekort, de vergrote zorgnood en de negatieve gevolgen van het M-decreet. Ons onderwijs verkeert in grote nood. Wij ondersteunen heel veel van uw ideeën, maar ik wil toch nog eens benadrukken dat er toch wel een grote urgentie is. We moeten allemaal samenwerken om het onderwijs zo snel mogelijk opnieuw in de juiste richting te laten gaan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de noodkreet van docenten Frans – 644 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, in een open brief trekken 42 docenten Frans van 14 hogescholen en universiteiten aan de alarmbel. Dat is toch geen klein aantal, en het gebeurt associatieoverschrijdend. Ze geven daarbij aan dat de gehele leerlijn Frans bedreigd is, te beginnen in het basisonderwijs.

Door de toegenomen taken geven veel leerkrachten aan dat ze voor de uren Frans minder tijd en ruimte overhouden en dat ze minder ondersteund worden om de fundamenteën van het Frans in Vlaanderen uit te leggen en uit te bouwen bij de leerlingen. Dat merkten we vorig jaar reeds uit de resultaten van de peiling Frans: slechts 45 procent van de leerlingen haalt de eindtermen lezen, terwijl 69 procent de eindtermen luisteren beheerst op het einde van de lagere school. Dat wil dus eigenlijk zeggen dat voor lezen het merendeel van de leerlingen de eindtermen niet haalt.

In de Onderwijsspiegel editie 2019 blijkt dat ook in het secundair onderwijs in meer dan de helft van de onderzoeken het aanbod niet aan de verwachtingen voldoet. Dat heeft blijkbaar onder meer te maken met het feit dat leerkrachten te weinig inspelen op bijvoorbeeld de al aanwezige kennis van het Frans bij sommige leerlingen, waardoor de lat niet voor alle leerlingen hoog genoeg ligt. Als je in het secundair onderwijs wilt inspelen op de kennis van het Frans bij leerlingen, dan moet die er al zijn vanuit het basisonderwijs of vanuit het thuismilieu. Voor het merendeel is het nog altijd vanuit het basisonderwijs.

Ook in het secundair onderwijs staat de moderne vreemde taal dus onder druk. De docenten geven aan dat de nieuwe eindtermen voor Frans in de eerste graad van het secundair onderwijs veelbelovend waren. Maar de onderwijskoepels, die de

eindtermen omzetten in leerplannen, snoeien, of wilden althans snoeien of stellen voor om te snoeien, in het aantal uren, waardoor de doelstellingen onmogelijk gehaald kunnen worden, volgens de brievenverzenders. Ze zijn daarom uiteraard ongerust over de eindtermen voor de tweede en derde graad die momenteel worden gefinaliseerd. Als ze verder bouwen – wat logisch zou zijn – op de eindtermen van de eerste graad en die zouden door een vermindering van de uren of een andere pedagogische aanpak niet worden bereikt, dan wordt de verdere uitbouw uiteraard moeilijk, dat spreekt voor zich.

De 42 docenten doen in hun open brief een oproep om in de eerste graad van het secundair onderwijs 'een kritisch minimum van vier werkuren' uit te trekken voor Frans. In de tweede graad zien ze graag minimaal drie lessen Frans. Dat is hun voorstel.

Minister, hoe staat u tegenover de oproep van de docenten voor een aantal minimumlessen Frans in het secundair onderwijs?

Hoe kunt u ervoor zorgen dat de ambitieuzere eindtermen die de overheid, het parlement, de decreetgever en de maatschappij vragen, in de praktijk worden behaald en dat ze niet onder druk komen te staan omdat koepels in bijvoorbeeld lesplannen, leerplannen, urenplannen beginnen te snoeien in het aantal uren?

Wat is de stand van zaken betreffende de nieuwe eindtermen voor de tweede en derde graad in het secundair onderwijs?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het vak Frans maakt deel uit van de basisvorming, wat wil zeggen dat we ter zake eindtermen vastleggen. Dat zijn minimumdoelen die een school met haar leerlingenpopulatie moet bereiken. De nieuwe eindtermen Frans voor de eerste graad zijn ambitieuzer geformuleerd en ook voor de tweede en derde graad zal de lat hoger worden gelegd.

Voor het realiseren van de volledige basisvorming in de aangepaste eerste graad hebben we in de regelgeving een minimum aantal wekelijkse lessen vastgelegd. In het eerste leerjaar – zowel A- als B-stroom – gaat het om minimaal 27 lessen per week. In het tweede leerjaar A gaat het om minimaal 25 lessen per week en in het tweede leerjaar B om minimaal 20 lessen per week.

Voor het tweede leerjaar van de eerste graad betekent dit vanaf volgend schooljaar een verhoging. In 2A wordt het aantal wekelijkse lessen opgetrokken van 24 naar 25 lessen en in 2B van 16 naar 20 lessen. Het vastgelegde minimum aantal wekelijkse lessen geldt voor het geheel van de basisvorming.

Het opstellen van lessentabellen waarbij niet alleen eindtermen worden ingedeeld in vakken maar aan die vakken ook wekelijkse lessen worden gekoppeld, behoort tot de autonomie van schoolbesturen. Onderwijsverstrekkers kunnen natuurlijk in hun leerplannen modellen van lessentabellen opnemen. Die modellen zijn niet afdwingbaar. Een schoolbestuur is niet verplicht om zich aan een model van lessentabel van een onderwijskoepel te houden.

Het is de taak van de onderwijsinspectie om in het kader van de doorlichting onder meer na te gaan of een school de eindtermen met haar leerlingenpopulatie bereikt en hoe ze de beschikbare onderwijstijd daarvoor inzet.

Wat tot slot de ontwikkeling van de eindtermen voor de tweede en derde graad en de specifieke eindtermen voor de derde graad betreft, zitten de werkzaamheden in de laatste fase, zodat ze in het schooljaar 2022-2023 verder kunnen worden uitgerold. 'Laatste fase' is misschien wat optimistisch geformuleerd, maar daar

hebben we wel een timing voor ogen om te kunnen landen in de paasvakantie. Zoals u weet, is dat een redelijk omvangrijk werkje.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u voor uw optimisme, minister. Hopelijk vinden we dan niet alleen paaseieren maar ook kokertjes met eindtermen erin.

Ik hoop dat we het kunnen doen, want het is ook belangrijk voor het vervolg. De oproep die er ook wel inzit, is om te zorgen dat eindterm – wat een minimumdoel is en inhoud is – blijft accorderen met de tijd die leerkrachten hebben om met leerlingen die eindtermen te bereiken.

Als we natuurlijk heel ambitieuze eindtermen maken, maar er niet voldoende tijd voor is tijdens de lessen, dan zetten we leerkrachten voor een schier onmogelijke opdracht. Als we daar dan op voortbouwen in de tweede en derde graad, dan wordt het heel moeilijk. Maar ik ben blij dat u nogmaals bevestigt dat het de school is die zelf haar lessenrooster bepaalt. Als de school van oordeel is dat het moeilijk is om bepaalde eindtermen te halen vanwege tijdsgebrek, dan staat het die school uiteraard vrij om daar voldoende tijd voor te voorzien. Die vier uur vind ik zelf wel behoorlijk ruim. Er zijn immers ook nog veel andere vakken.

Een tweede punt, minister, en een punt dat daarmee samenhangt, is dat dit niet alleen voor het secundair onderwijs geldt, maar ook voor het basisonderwijs. In verschillende studies is vastgesteld dat leerkrachten zich niet zo heel bekwaam voelen om bepaalde vakken te geven. Als men zich niet bekwaam voelt, dan gebeurt het waarschijnlijk niet echt grondig, waardoor je problemen opstapelt. Daarom wil ik vragen om met de partners de mogelijkheden na te gaan om vakleerkrachten in te zetten. De decretale mogelijkheden zijn er. Als er mensen zijn die een bepaald vak kunnen en willen geven, laat hen dat dan effectief doen. Iedereen kan er maar wel bij varen: de leerkracht kan doen wat hij graag doet en de leerlingen krijgen iemand die gemotiveerd is en het vak beheerst. Dat kan de kwaliteit van het basisonderwijs alleen maar ten goede komen. Dat is een sterke basis waarop we in het secundair onderwijs dan kunnen voortbouwen.

Wat de nieuwe eindtermen betreft, moeten we goed opletten dat we bij de opmaak van de eindtermen voor de tweede en derde graad en de specifieke eindtermen die gemaakt worden voor de opleidingen met een component moderne talen, niet alles door elkaar beginnen te haspelen, want dat zou in bepaalde studierichtingen kunnen leiden tot een onhaalbaar minimumniveau ofwel tot een niveau dat de leerlingen in kwestie al veel vroeger bereikt hebben en dat die 'gasten' dus niet meer uitdaagt. Er moet dus aandacht zijn voor die specifieke eindtermen en ze moeten afgestemd zijn op wat voordien is opgebouwd.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik wil kort reageren om te onderschrijven dat we het vanuit CD&V belangrijk vinden om de verantwoordelijkheid voor de lessentabellen bij de scholen te houden. Het is geen goed idee om die vanuit de overheid te gaan opleggen. We willen natuurlijk wel de grootste ambitie betuigen om ook voor Frans een hoge kwaliteit te halen, zowel in het secundair als in het basisonderwijs.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Wij betreuren als fractie dat de aandacht in de loop der jaren te veel verschoven is weg van talen. Dat is nu zo voor Frans, maar ik heb dat ook meegemaakt voor Duits. Vroeger was het aanbod dubbel zo groot als het huidige aanbod. Ik begrijp dat dat de verantwoordelijkheid is van de koepels en dat scholen dat zelf kunnen invullen, maar alles staat een beetje te veel in het teken van STEM. Dat is allemaal niet slecht en dat moet ook onderwezen

worden, maar ik vind ook dat we onze talen niet mogen verwaarlozen. In Vlaanderen hebben we een reputatie hoog te houden.

Als je de eindtermen hoog legt, maar er niet voldoende lesuren zijn om die te bereiken, dan is dat een probleem. Ik hoop dat er bij de koepels genoeg wordt aangedrongen om in de tweede en derde graad genoeg talen te onderwijzen aan de leerlingen. Men mag niet denken dat iemand die wiskunde studeert geen talen meer nodig heeft. In het hoger onderwijs is talenkennis immers wel degelijk nodig. Het zou dan ook goed zijn om voor elke taal toch een voldoende aantal uren te voorzien. Ik hoop dat dat signaal aan de koepels gegeven kan worden, voordat het te laat is.

Minister Ben Weyts: Zoals gezegd, leggen we bij de ontwikkeling van nieuwe eindtermen de lat hoger. Dat hebben we gedaan bij de eindtermen voor de eerste graad en dat is ook de doelstelling voor de tweede en derde graad. Dan is het de taak van de scholen om zelf te gaan inschatten hoeveel lesuren er nodig zijn om een bepaalde eindterm te halen. Als wij de lat hoger leggen, dan lijkt mij dat er ipso facto toe te leiden dat de lessentabellen in functie daarvan worden aangepast, maar, opnieuw, hier geldt de autonomie van elke school.

Wat de eindtermen betreft, begrijp ik de bezorgdheden over de relatie tussen de specifieke en de – ja, hoe zal ik ze noemen – generieke – zal ik maar zeggen – eindtermen. We zullen daar zeker rekening mee houden.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u de opvolging van de eindtermen mee zult bewaken, dat u die lijn zult bewaken. Het advies dat u hebt gegeven, is zeer goed: 'Beste scholen, bekijk dit goed.' U zult die specifieke eindtermen uiteraard ook meenemen bij de ontwikkeling van de eindtermen.

Recent hebben heel wat leerlingen hun rapport gekregen. Blijkbaar krijgen we het signaal – ook mevrouw Krekels gaf dat mee – dat heel wat scholen, onder andere voor Frans, geen examens meer inrichten, enkel een vorm van permanente evaluatie. Maar leerlingen die wél nog een examen krijgen van vak X, Y en Z, maar van Frans bijvoorbeeld niet meer, krijgen zo het impliciete signaal dat dat vak minder belangrijk is. De collega's van dat vak waarvoor er geen examens meer worden ingericht, krijgen dus ook een impliciete boodschap. Daarvoor wil ik toch waarschuwen. We hebben een formele boodschap, de eindtermen, met onze minimale verwachtingen. Maar we hebben ook een vorm van impliciete boodschappen in onderwijs. We moeten er samen over waken dat die niet de bovenhand krijgen. Want het is niet zo eenvoudig om 14-jarigen te motiveren voor een vak waarvan ze geen examen hebben. Het is niet zo eenvoudig om dat aan een puberbrein uit te leggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de geplande analyse van de onderwijsbelastingseenheden en de gefaseerde verhoging ervan – 648 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): In het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 lezen we het volgende: "Inzake de financiering van de hogescholen worden de OBE's (onderwijsbelastingseenheden) tegen het licht gehouden en wordt de financiering van

hogeschoolopleidingen gericht en gefaseerd verhoogd.” Zoals bekend, staat deze passage niet los van al langer bestaande pleidooien om in het bijzonder de OBE's voor de STEM- en bedrijfsgerichte (Science, Technology, Engineering and Mathematics) opleidingen van hogescholen te herevalueren.

We zijn dan ook tevreden dat u deze ambitie bevestigde in uw onderwijsbeleidsnota en dat u bij de bespreking ervan aangaf dat er al in 2020 4 miljoen bijkomende middelen worden voorzien, als eerste stap in een groeipad dat in 2024 moet leiden tot een recurrent bedrag van 20 miljoen euro voor wat u knelpuntopleidingen noemde.

Uit de begrotingsdocumenten weten we dat volgend jaar de eerste 4 miljoen euro zullen worden ingezet als extra financiering van de STEM-opleidingen.

Het is naar aanleiding van deze elementen dat ik een aantal vragen voor u heb. Minister, welk timing hebt u voor ogen rond de verdere analyse van de OBE's?

Zult u bij deze analyse uitgaan van bestaande analyses, zoals die van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA), die onder meer het voorstel inhoudt om de OBE voor STEM-opleidingen op 1,4 te brengen? Of acht u het eerder noodzakelijk om opdracht te geven tot nieuwe analyses die mogelijk tot andere voorstellen kunnen leiden?

Tot slot verneem ik graag, in combinatie met uw antwoord op de vorige vragen, welke plannen en timing u voorziet voor een gerichte en gefaseerde verhoging van de financiering van de hogeschoolopleidingen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In de begroting 2020 hebben we al 4 miljoen euro extra voorzien. De doelstelling is van in het begin geweest dat we die middelen willen inzetten als extra financiering, met focus op die STEM-opleidingen. Dat is natuurlijk niet volledig dekkend, dus moeten we daarin keuzes maken. Ik maak geen abstractie van de bestaande analyses, maar neem die mee. Maar vanzelfsprekend vraag ik ook aan VLHORA om met een concreet voorstel naar voren te komen. Want we moeten daarin keuzes maken. We kunnen ons blij maken met de stijging van de middelen, maar mijns inziens is dat zelfs niet voldoende om al diegenen die nu gevat zijn door een 1,2-financiering, naar het niveau van 1,4 te brengen, ook al focussen we dan enkel op STEM-opleidingen. We moeten daarin keuzes maken.

VLHORA bepleitte in zijn memorandum niet enkel een aanpassing van de punten-gewichten van de technologisch georiënteerde opleidingen, maar ook van de bedrijfsgeoriënteerde opleidingen.

We nemen de bestaande analyses dus mee, maar ik vraag hen wel om zelf ook met concrete voorstellen ter zake te komen. Want het zijn inderdaad wel extra middelen, maar ze zijn niet volledig dekkend, ze zijn niet voldoende om elke vraag te honoreren. En dus moeten we keuzes maken. En dan vraag ik vooral aan de VLHORA zelf om een voorstel te formuleren.

Loes Vandromme (CD&V): Ik dank u voor uw antwoord. Misschien kunt u nog meegeven welke timing u voor ogen hebt? Als er keuzes worden gemaakt, dan lijkt het mij inderdaad belangrijk dat we het niet gaan versnipperen, maar dat er effectief keuzes worden gemaakt. Dan denk ik dat we toch effectief de STEM-gerichte opleidingen naar voren mogen schuiven.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het is inderdaad geen evidente oefening. Je hebt een bepaalde hoeveelheid middelen die we daartegenover kunnen zetten. Als je heel

veel doet, dan heb je minder. Doe je iets minder, dan heb je meer. Dat is de logica van de zaak.

Het is inderdaad goed dat je overleg pleegt met VLHORA, en dat we het over een iets langere termijn bekijken, dus geen one-shots. Dat geeft ook iets meer mogelijkheden.

Langs de ene kant hebben we de STEM-opleidingen; dat is iets wat we al heel lang zeggen in dit parlement. Maar langs de andere kant hebben we ook een aantal opleidingen in de handels- en de economische richting die ook vragende partij zijn. Ook ICT is een vragende partij. Ik denk dat VLHORA de ideale plaats is om het overleg met die collega's te voeren. Hoe zien zij het? Waar is de nood het hoogst? Dat kan eventueel gefaseerd gebeuren. Dan kan men tot een gedragen beslissing komen. Er moet daar iets gebeuren, en ik denk dat dit de legislatuur is om het effectief te doen. Want we zeggen al twee legislaturen dat we iets moeten doen aan die OBE's. We kunnen het niet blijven zeggen en dan niets doen. Alle succes daarmee, en houd ons op de hoogte over de afloop.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Ten eerste maak ik een kleine kanttekening. Ik vind dat we een beetje moeten opletten dat we ons ook niet blindstaren op die STEM-opleidingen. Die zijn uiteraard zeer belangrijk, maar ik vind niet dat we ons in ons hoger onderwijsaanbod alleen daarop moeten focussen. Het moet breder zijn dan dat. We mogen daar niet te rigide naar kijken.

Ik ben natuurlijk ook wel voorstander van een evaluatie van de OBE's. Ik vind het natuurlijk een goede zaak dat de financiering van de hogeschoolopleidingen in het licht daarvan zou worden verhoogd. Maar nu het systeem van die OBE's toch wordt geëvalueerd, is dat voor de minister eigenlijk ook een kans om die hele financiering via gesloten enveloppe in het hoger onderwijs eens tegen het licht te houden.

Mijn concrete vraag is: overweegt u om, naar het voorbeeld van het leerplicht-onderwijs, ook daar eens na te denken over open-endfinanciering?

Minister Ben Weyts: Ik zou vooral de zaken niet nog complexer willen maken dan ze al zijn. Ik dank u voor uw bijdrage ter zake. Er zijn additionele middelen, maar we moeten daar ook niet flauw over doen.

Wat de timing betreft: dat kan nu onmiddellijk. De middelen staan al ingeschreven in de begroting voor 2020. Er is dus geen begrotingsaanpassing mee gemoeid; de middelen zijn er. De kwestie is: hoe gaan we ze verdelen? En dan moeten we daar ook niet flauw over doen: het is natuurlijk ook een discussie tussen hogescholen. Naargelang je focus, je perimeter, zal de ene hogeschool veel meer profiteren dan de andere, die misschien helemaal niet zal profiteren van een additionele financiering. Daar gaat de discussie natuurlijk ook om.

Het zou dus zinvol kunnen zijn om ook in ogenschouw te nemen dat het gaat over een financiering voor de volledige beleidsperiode. In plaats van dat je 4 miljoen te verdelen hebt, heb je dan misschien 20 miljoen te verdelen. Dat kan misschien wel een sleutel tot de oplossing zijn. Maar daarvoor wacht ik dus in eerste instantie het voorstel van VLHORA af.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Collega's, mevrouw Goeman, het is niet omdat er een vraag wordt gesteld over een bepaald onderwerp, dat dat dan ook de hele visie is die we hebben over dat bepaald item in het onderwijsbeleid. Dat wil ik toch even benadrukken.

Ik ben blij dat we de OBE's evalueren. Het is al gezegd. Er is al veel water naar de zee gevloeid.

Er wordt nu effectief actie ondernomen. Ik ben heel blij dat dit in overleg gebeurt met de VLHORA die in dezen de geschikte partner is. Ik wens u heel veel succes bij het proces.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het genderonevenwicht onder leerkrachten
– 649 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Dankzij de schriftelijke vraag van de heer Vandenberghe werd duidelijk dat mannen, jammer genoeg, zeer fel zijn ondervertegenwoordigd in ons Vlaamse onderwijs. In het secundair onderwijs is bijna 65 procent van de leerkrachten vrouwelijk. In het basisonderwijs is slechts 12,34 procent van de leerkrachten mannelijk. Het is ook te verwachten dat dit aandeel nog zal afnemen, ook als gevolg van het lerarentekort.

Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat vooral jongens baat hebben bij een sterk mannelijk rolmodel.

Minister, hoe evalueert u de cijfers over het lage aantal mannen in het onderwijs? Welke maatregelen zult u op korte termijn nemen? Ik verwijs naar campagnes om meisjes warm te maken voor STEM-richtingen. Zult u hetzelfde doen om mannelijke leerkrachten aan te trekken? In uw beleidsnota hebt u het over structurele maatregelen om het beroep van leerkracht aantrekkelijker te maken. Zult u zich hierin ook specifiek richten tot het mannelijke deel van onze bevolking?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mevrouw Beckers, we moeten uiteraard alles in het juiste perspectief bekijken. De feminisering van het onderwijsberoep is absoluut niet alleen een Vlaams fenomeen. Het aandeel vrouwen in het onderwijs in de EU22-landen bedraagt 97 procent in het kleuteronderwijs, 86 procent in het lager onderwijs, 71 procent in het lager secundair onderwijs en 62 procent in het hoger secundair onderwijs. Vlaanderen zit er soms zelfs iets onder, wat niet belet dat het een probleem is en dat we ermee begaan zijn. Voldoende diversiteit in de personeelsformatie is vanzelfsprekend een meerwaarde voor een school.

De ruimte voor mij als Vlaams Onderwijsminister om in te grijpen, is enigszins beperkt. Schoolbesturen zijn binnen het regelgevend kader autonoom om hun wervings- en personeelsbeleid te voeren. Als minister heb ik vanzelfsprekend de ambitie om – zeker in functie van een dreigend lerarentekort – net zoveel mogelijk mensen warm te maken voor het beroep, ongeacht hun geslacht. Ik wil echter niet het ene geslacht ontmoedigen en het andere aanmoedigen. Ik wil eigenlijk iedereen aanmoedigen om zich te bekennen tot het beroep van leerkracht. We willen focussen op een grotere waardering, groter respect en meer status voor de leerkracht en in incentives voorzien voor de zijinstromers. Deze maatregelen moeten ervoor zorgen dat het lerarenberoep aantrekkelijker wordt voor vrouwen én mannen.

Ik zal geen specifiek genderbeleid voeren, maar door de status van het beroep te verhogen, hopen we in de toekomst meer mannen warm te kunnen maken.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Het is een heel goede insteek om het aanzien van de leerkracht terug te verhogen. Dan zullen er ook weer meer mannen instromen.

Een bijkomend probleem voor mannen is dat het onderwijs steeds meer zorgtaken krijgt. Het onderwijs moet heel veel maatschappelijke problemen oplossen. Leerkrachten zijn naast leerkracht ook psycholoog, opvoeder en weet ik veel wat allemaal. De functie van leerkracht als kennisoverdrager raakt steeds meer ondergesneeuwd. Als we daar iets aan doen, zullen weer meer mannen hun weg naar het onderwijs vinden.

De voorzitter: De heer Vandenberghhe heeft het woord.

Steve Vandenberghhe (sp.a): Minister, ik ben het niet met u eens als u zegt dat uw rol daarin beperkt is. Uiteraard is er de autonomie van de scholen. We zijn daar allemaal voor en we hebben dat gisteren in de plenaire zitting ook besproken toen het ging over het herexamen. Het is wel uw verantwoordelijkheid om de 'lead' te nemen om de job aantrekkelijker te maken. Daar gaat het over. U zegt dat u geen initiatieven zult nemen om specifiek mannen aan te trekken, maar als u de job opnieuw aantrekkelijker maakt, dan zult u automatisch meer mannen terug naar de scholen brengen.

Ik geef het voorbeeld van mijn vroegere medewerker als uitmuntend leerkracht Frans. Jaar na jaar wilde hij in september werken en had hij geen job. Hij wilde een huis kopen en was de belangrijkste kostwinner. Uiteindelijk heeft hij gesolliciteerd bij het gemeentebestuur en was het onderwijs een uitstekende leerkracht Frans kwijt.

Als voormalig schooldirecteur wil ik ook nog eens het belang onderstrepen van het genderevenwicht dat er moet zijn. Ik moest vooral met juffrouwen werken. Dat is niet altijd gemakkelijk, maar dat was ook heel leuk. Voor de opleiding van kinderen is het belangrijk dat het genderevenwicht er is, namelijk de afwisseling tussen een meester en een juffrouw. De ouders vinden dat ook heel erg belangrijk in de opleiding, zeker in de basisschool. We mogen daar niet te licht overgaan. Het is wel uw verantwoordelijkheid om de aantrekkelijkheid van de job in handen te nemen. We hebben het daarnet gehad over de hoorzittingen die we gaan houden. Ik hoop dat het niet alleen het werk van het parlement wordt, maar ook dat van u. Zeg dus alstublieft niet dat uw rol daarin beperkt is en dat u de scholen niet kunt verplichten om mannen aan te stellen. Mochten de scholen mannen kunnen aanstellen, dan zouden ze dat ook doen, maar er zijn er gewoon te weinig. Door de job aantrekkelijker te maken, zul je opnieuw meer mannen naar het onderwijs kunnen brengen. We mogen de zaken niet op een hoop gooien, maar we hebben toch een gezamenlijke verantwoordelijkheid daarin. Mijn vraag is hoe u concreet meer mannen naar het onderwijs wilt krijgen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik wil me daar heel kort bij aansluiten. Vanuit onze fractie onderschrijven we graag dat het genderevenwicht een doelstelling is die we moeten nastreven.

Minister, ik weet niet of u daar al aan gedacht hebt dat hier een heel belangrijke taak weggelegd zal zijn voor de onderwijsambassadeur en dat het in zijn of haar takenpakket wordt opgenomen om daar bijzondere aandacht voor te hebben.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, ik wil me aansluiten bij een algemener pleidooi voor een afspiegeling van de samenleving in de klassen en bij de leerkrachten.

Wanneer we die hoorzittingen zullen houden, is het heel belangrijk dat we niet alleen nadenken over hoe we het lerarenberoep interessanter kunnen maken voor mannen; we moeten het voor iedereen interessanter maken. We moeten vooral ook zorgen dat we meer diversiteit voor de klas kunnen krijgen.

Karolien Grosemans (N-VA): Onderwijs is inderdaad een vrouwenbolwerk. Als je 'genderevenwicht' googelt, dan zie je dat meteen. Dan zie je ook meteen dat Vlaanderen absoluut geen uitzondering is. Een lerarenkorps is bij voorkeur divers en daarom staat ook in de beleidsnota "streven naar een divers lerarenkorps".

Ik hoor hier een aantal mensen zeggen dat jongens echt nood hebben aan mannelijke rolmodellen. Ik wil dat toch niet te zeer dramatiseren. Als je verder gaat kijken en je googelt, kom je op heel veel studies van experts die aantonen dat die genderongelijkheid geen probleem is voor de jongeren zelf. Het geslacht van een leerkracht heeft geen of nauwelijks invloed op hun gedrag of hun prestaties. Dat wil ik toch even zeggen. Trouwens, kinderen en jongeren komen ook wel buiten de school in contact met mannelijke rolmodellen, als ze bijvoorbeeld een hobby gaan beoefenen in een sportschool. Ik had bijvoorbeeld vroeger een geweldige mannelijke babysit. Ik denk dat dat niet meteen een probleem is.

Ik hoor hier ook zeggen dat men meer mannen moet aantrekken door meer status te geven aan het beroep, meer doorgroeimogelijkheden, het beroep aantrekkelijker maken en professionaliseren. Ja, uiteraard, maar het wringt voor mij dat het lijkt alsof dat voor vrouwen niet belangrijk is. Vrouwen vinden dat ook wel belangrijk, hoor. Ik ben blij dat ik de minister hoor zeggen dat we het beroep inderdaad moeten professionaliseren en aantrekkelijker maken voor mannen en voor vrouwen. Of we daar meer mannen mee zullen aantrekken, weet ik niet. Er zijn gewoon een aantal beroepen die meer mannen aantrekken en andere beroepen meer vrouwen.

Ik ken de wereld van defensie een klein beetje. Daar zitten we al jarenlang en decennialang op 8 procent en het blijft daarop staan, promotiecampagne na promotiecampagne. In Nederland heb ik al heel wat promotiecampagnes gedaan: nul resultaat. Ik denk dat het heel moeilijk zal blijven. Trouwens, wat moeten we promoten als we het onderwijs promoten? We kennen het onderwijs toch allemaal heel goed. We kennen het beroep ook heel goed, want we hebben jarenlang op school gezeten.

Ik heb recent in de Volkskrant een opiniestuk gelezen waarin het volgende stond. In Nederland hebben ze decennialang bij iedere onderwijsvernieuwing altijd maar minder ingezet op kennisoverdracht, altijd gekozen voor minder competitie, voor minder proeven en altijd meer voor vaardigheden zoals communiceren, samenwerken, presenteren. Het klinkt ergens bekend. In de tekst haalde men aan dat dat net de dingen zijn waarin jongens – en ik wil niet veralgemenen – over het algemeen minder goed zijn. Zij houden over het algemeen meer van cijfers, van feiten, van kennisoverdracht, van scores, van met elkaar in competitie gaan. Volgens de opinietekst zou het kunnen dat door die zachte didactiek hun enthousiasme voor school en onderwijs geleidelijk aan afneemt. Ik vond het wel fijn om te lezen omdat de keuze van het huidige beleid net is om meer in te zetten op kennis, op proeven, op meten. Misschien kan het op termijn ook zorgen voor meer mannen in deze sector. Dat valt af te wachten.

Wij zijn als partij zeker geen voorstander van quota. Minister, denkt u eraan om eventueel streefcijfers in te voeren om zo meer – ik maak een flauw grapje – 'hijinstromers' te krijgen? (*Gelach*)

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Als man die ongelooflijk gericht is op cijfers en kennisverwerving – als ik het goed heb begrepen – en graag in concurrentie

gaat – alle gekheid op een stokje –, zou ik niet graag beginnen met quota in te voeren voor het lerarentekort. Ik ben ook niet noodzakelijk een grote voorstander van quota, nooit geweest trouwens.

Er zijn waarschijnlijk wel verschillen tussen mannen en vrouwen. Daar is al heel veel over gefilosofeerd in Vlaanderen – de Romeinen en de Grieken hebben het al gedaan – en misschien moeten we het dan ook in de canon opnemen. Neen, in het algemeen denk ik dat het verkeerd is om daar een groot verschil in te maken.

Het grote verschil waarmee we vandaag worden geconfronteerd en waar het onderwijs misschien te weinig op inspeelt – minister, u hebt dat ook al aangehaald –, is de zijinstroom. De generatie van mijn ouders begon na hun studie aan een job. Wat ze ook deden, in het onderwijs of in een bedrijf, ze groeiden door in hun job en bleven het grootste deel van hun carrière in dat bedrijf of in die sector werken. Als ik mijn eigen generatie en mijn vrienden bekijk, zie ik mensen die op een heel andere manier naar hun carrière kijken. Als zij 'vooruitgaan' zoals men dat noemt, is dat meestal omdat zij naar andere bedrijven gaan of geheadhunt worden. De carrière zit volledig anders in elkaar.

Eigenlijk is onze manier van kijken naar onderwijs en naar de lerarenloopbaan ook volledig veranderd, terwijl het in de praktijk nog altijd hetzelfde is gebleven. Daarom denk ik dat de zijinstroom waarop u en deze meerderheid wil inzetten, heel belangrijk is. Niet alleen de lerarenloopbaan is belangrijk, maar we moeten ook eens nagaan waar we in de lerarenopleiding moeten bijsturen.

Ten tweede moeten we afstappen van de redenering dat we een verlies hebben als iemand na vijf jaar stopt. Het kan perfect zijn dat die na vijf jaar stopt, iets anders gaat doen en dan op een later moment terugkomt. Ik heb verschillende mensen in mijn vriendenkring die gedurende enkele jaren lesgeven, maar dat misschien niet zien als iets dat ze heel hun leven willen doen. Laat ons dus stoppen om dat vanuit die redenering te bekijken. We moeten het bekijken zoals de realiteit vandaag is. Ik denk dat we daar een fout maken.

Wat de lerarenopleiding betreft, zie ik diversiteit niet als de man-vrouwtegenstelling. De realiteit is dat de diversiteit te weinig aanwezig is. Je ziet dat er binnen ons lerarenkorps te weinig afspiegeling is van wat er zich in onze maatschappij afspeelt. En dat is volgens mij ook wel belangrijk om er net voor te zorgen dat mensen elkaar beter begrijpen en op een andere manier, minder in hokjes denkend, kijken naar mensen in het algemeen. De uitdaging van onderwijs moet zijn om kritisch te denken, maar ook om openheid te vertonen. En de realiteit is dat die openheid er misschien niet altijd is. Dat is een pijnlijke vaststelling. Het onderwijs heeft daar een belangrijke rol in te spelen.

Wat is in hemelsnaam een mannelijk rolmodel en een vrouwelijk rolmodel? Mensen, wie ze ook zijn en wat hun achtergrond ook is, kunnen als leerkracht een belangrijke rol spelen in eenieders leven. Dat is een uitdaging die we zeker moeten aangaan.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Bedankt voor de vele suggesties, onder andere op basis van de inzichten over welke taken veeleer mannelijk, dan wel vrouwelijk zijn, zoals zorgtaken. Als het daaraan ligt, zitten we goed, want in het kader van basisonderwijs en zeker kleuteronderwijs investeren we effectief in meer helpende handen in de klas. In de kleuterklas is er een additionele financiering van 70 miljoen euro. Mocht die theorie bewaarheid worden, zou dat er dan ook toe moeten leiden dat er meer mannen instromen. Maar ik denk niet dat dat exacte wetenschap is.

Ik denk dat vooral de focus op de kerntaken het belangrijkste is, los van de discussie die we voeren over de herwaardering in globos. Streefcijfers ter zake wil ik absoluut

niet formuleren, gewoon omdat we niet de luxe hebben om daarvan een prioriteit te maken. Onze eerste prioriteit is dat er meer mensen instromen in de lerarenopleiding. Want dat aspect hebben we hier nog niet besproken: het is in eerste instantie via de lerarenopleiding dat we ze moeten kunnen 'intanken' – vrouwen én mannen, vanzelfsprekend. Dat lijkt onze eerste bezorgdheid en onze eerste taak te zijn. Mijnheer Vandenberghe, uw bijdrage heeft er zich toe beperkt om al één man te onttrekken aan het onderwijs. Wij willen er net meer doen instromen.

Ik heb voor alle duidelijkheid niet gezegd dat mijn bevoegdheden beperkt zijn wat betreft het aantrekkelijk maken van het beroep. Ik heb gezegd dat mijn bevoegdheden ietwat beperkt zijn als het gaat over genderevenwichten. In een ideale wereld zouden we die luxe hebben om daar keuzes in te kunnen maken, maar vooralsnog is de eerste prioriteit om ervoor te zorgen dat er gewoon meer mensen instromen in de lerarenopleiding, ongeacht hun geslacht.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ik wil me aansluiten bij de heer Vandenberghe. Het is natuurlijk een kwestie van mannen aan te trekken, maar ook een kwestie van de mannen én vrouwen die er zijn, ook gewoon te behouden. Dat is een heel belangrijk punt, want er zijn er heel veel die afhaken gedurende de eerste jaren.

Mevrouw Grosemans, ik ben ervan overtuigd dat als kinderen enkel door vrouwelijke leerkrachten worden begeleid, dat absoluut geen probleem is. Dat is niet noodzakelijk. Maar als jongetjes les krijgen van een inspirerend mannelijk voorbeeld, zullen zij misschien ook eerder de stap naar het onderwijs zetten. Op die manier zullen we misschien ook nog meer leerkrachten aantrekken.

Ik wou nog één ding toevoegen, in navolging van collega Slagmulder. In de lagere school van mijn kinderen zijn er twee mannelijke leerkrachten, en bij gevallen van geweld is het heel handig dat die er zijn om voor wat spierkracht te zorgen en de zaken wat te kalmeren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het leesvaardigheidsbeleid van de scholen – 670 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Op dinsdag 3 december maakte de minister na de rampzalige PISA-resultaten (Programme for International Student Assessment), onder andere inzake het leesniveau, bekend dat hij OESO-onderwijsexpert (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) Dirk Van Damme heeft gevraagd om een expertengroep samen te stellen. Die zal de leesvaardigheid binnen de Vlaamse scholen en het bijhorende beleid screenen en maatregelen voorstellen om de neerwaartse trend weer om te buigen.

Zoals verwacht kwamen er op deze beslissing tal van reacties binnen van deskundigen op het vlak van leesvaardigheid. Ik geef een paar voorbeelden: er kwamen onder andere reacties binnen van professor Kris Van den Branden, directeur van het Centrum voor Taal en Onderwijs aan de KU Leuven, in De Standaard op 7 december, en van Sylvie Dhaene, directeur van Iedereen Leest, in De Standaard

op 10 december. Zij wijzen erop dat er omtrent leesvaardigheid en leesbeleid recent nog maar tal van studies zijn verschenen. Zo is er het eindrapport van de Nederlands-Vlaamse Taalunie en de Taalraad, het rapport van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en een rapport van onderzoekers aan de KU Leuven. Die studies zijn allemaal nog maar verschenen in de zomer van 2019 als een antwoord op de eerdere tegenvallende PIRLS-resultaten (Progress in International Reading Literacy Study) voor begrijpend lezen in het basisonderwijs.

In november 2019 vond dan ook nog een studiedag plaats van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) met onder andere vertegenwoordigers van de Taalraad en de Vlor, die hun licht over de kwestie lieten schijnen. De bovengenoemde deskundigen stellen dat de hierin voorgestelde adviezen tot concrete maatregelen en didactische sleutels afdoende zijn om meteen tot actie over te gaan en in beleid om te vormen. Zij vinden dat een extra studie, zoals door u voorgesteld, minister, alleen nog meer tijdverlies zou betekenen en dringen erop aan nu meteen werk te maken van een Vlaams leesbeleid op basis van de reeds bestaande studies. Ook verwijzen ze naar de krachtige National Literacy Strategy, het nationale leesbeleid in Ierland, dat afgaande op de PISA-resultaten zijn nut wel degelijk heeft bewezen. Wat doen ze in Ierland? Zij maken een half uur per dag vrij voor minimumnormen inzake leesvaardigheid.

Wij stellen echter vast, minister, dat u nog een extra studieronde inlast, die op haar beurt opnieuw tot aanbevelingen zal leiden, wat weer voor extra vertraging zal zorgen in de urgente kwestie van het tanende leesniveau bij onze Vlaamse jongeren. Mogelijk moeten we wachten tot 2021 om effectief verandering in het beleid te zien. Dan verliezen we weer anderhalf schooljaar.

Hoe evalueert u de bovengenoemde studies over leesdidactiek? Vindt u die goed of net niet? Gaat u die studies gebruiken bij de opmaak en implementering van het beleid inzake leesvaardigheid?

Acht u het noodzakelijk om uw aangekondigde nieuwe studieronde onder leiding van Dirk Van Damme af te wachten, alvorens over te gaan tot concrete beleidsmaatregelen inzake leesdidactiek en leesbeleid? Indien deze nieuwe studieronde wordt uitgevoerd, kunt u een geplande timing geven van de uitvoering van dat onderzoek onder leiding van Dirk Van Damme?

Moet er in Vlaanderen, naar het voorbeeld van Ierland, werk gemaakt worden van een nationaal – of liever, Vlaams – leesbeleidsprogramma, van een Vlaamse geletterdheidsstrategie met andere woorden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Eerst even dit, mevrouw Beckers: ik besef nu pas dat ik in mijn zes jaar in het lager onderwijs nooit les heb gekregen van een vrouwelijke leerkracht. Ook als je dus enkel les hebt gekregen van mannelijke leerkrachten, kan het nog grondig fout lopen. *(Gelach)*

Wat het lezen betreft, zijn de vaststellingen natuurlijk wel straf. In de jaren dat we gebruik maken van PISA en PIRLS, is er tussen 2006 en 2016 geen enkel onderwijssysteem dat een grotere daling kende dan het Vlaamse.

Wat hebben we reeds ondernomen? Eén, we hebben in de schoot van de Nederlandse Taalunie een Nederlands-Vlaamse Taalraad opgericht die een actieplan begrijpend lezen heeft uitgewerkt. Twee, de PIRLS-toets van 2016 werd in Vlaanderen opnieuw afgenomen in 2018. Men ging ervan uit dat dat ongetwijfeld betere resultaten zou opleveren en dat men de leerwinst tussen het vierde en het zesde leerjaar zou kunnen noteren. Maar die cijfers vielen nogal tegen. Drie, op de resultaten van PIRLS 2016 heeft men ook een aantal secundaire analyses gemaakt.

Dat leidde tot een tweede rapport dat ons meer inzicht heeft gegeven in de factoren die wel of geen impact hadden op het peilingsonderzoek en op de dalende leerprestaties.

We nemen lopende onderzoeken mee om tot betere inzichten en ook instrumenten te komen. Dus ja, ik ga deze resultaten zeker gebruiken om mee aan de slag te gaan. U kent de beleidskeuzes die we hebben gemaakt: een scherpere focus op Nederlands in het onderwijs, te beginnen vanaf de kleuterklas; aangescherpte eindtermen, met focus op wiskunde en Nederlands, in de eerste, tweede en derde graad; het voorzien van Vlaanderenbrede proeven die de leerwinst in kaart moeten brengen.

Ik heb Dirk Van Damme gevraagd om een internationaal team van experts samen te brengen die mij beleidsaanbevelingen overmaken. Het is niet de bedoeling dat enkel buitenlanders deel uitmaken van dat team, maar het moeten alleszins experts zijn. Voor alle duidelijkheid: het gaat hier dus niet over een nieuwe studieronde. Het gaat over de onderwijskwaliteit in zijn algemeenheid, waarvan het leesonderwijs slechts een deel is. De problematiek van de dalende kwaliteit is ruimer dan dat.

Ik verwacht dan ook geen wetenschappelijk rapport, wel beleidsaanbevelingen waarmee wij aan de slag kunnen gaan. Ik verwacht de aanbevelingen tegen het najaar van 2020. Ik heb ondertussen een nieuwe afspraak gemaakt met hem. Die afspraak vindt volgende week of de week nadien plaats, op grond van een concreet werkschema.

Voor wat het begrijpend lezen betreft, is het inderdaad zo dat we daar niet op moeten wachten, en dat we dus al verder gaan met de beleidsmaatregelen die in de beleidsnota staan en met het Taalactieplan, waarnaar u ook verwees.

Ierland haalde inderdaad goede resultaten in PISA 2018. Dat kan ongetwijfeld in belangrijke mate worden verklaard door hun tienjarige National Strategy on Literacy and Numeracy for Learning and Life, die sinds 2009 loopt.

De pijlers van die strategie vinden we ook terug in de speerpunten die wij naar voren hebben geschoven: een focus op het Nederlands – minder op het Engels –, met het aanscherpen van de onderwijsdoelen voor de moedertaal; het inzetten op de professionalisering van leraren en meer specifiek de vakdidactische expertise op het vlak van begrijpend lezen; het invoeren van regelmatige gestandaardiseerde testen. Dat zijn de elementen die ook wij naar voren schuiven als belangrijke speerpunten en die we ook hebben vervat in een engagement, samen met de onderwijsverstrekkers. Dat zijn belangrijke elementen, waarvoor we uiteindelijk ook de mosterd zijn gaan halen in Ierland.

Samen met de aanbevelingen die voortkomen uit de Taalraad en de aanbevelingen die we verwachten van de expertengroep rond Dirk Van Damme, denk ik dat we een stevige basis hebben om de ommekeer in te zetten aangaande de dalende leerprestaties voor begrijpend lezen.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Dat zijn toch al een aantal positieve elementen, waar we zeker kunnen achterstaan. Ik begrijp dat u dus niet zult wachten tot 2021. Maar ik mis toch nog iets om volgend schooljaar mee aan de slag te kunnen gaan, iets dat men op poten zet voor de lagere scholen. Want we moeten dáár beginnen. Het is dáár dat het misloopt en dat er te weinig leestijd is – dat is al vaak aangetoond. De leestijd voor onze leerlingen is sterk gedaald. In Ierland heeft men het over minstens een halfuur per dag. Dat lijkt mij toch wel een minimum. Misschien moeten we iets concreter naar

die lagere scholen toe, een initiatief nemen. Dat hoeft niet te zwaar of te groot zijn, maar kan die leerlingen aansporen om het beter te doen. Jullie hebben dat ook gezegd: "Plus est en vous."

Laat ons misschien toch beginnen met de gasten die nu in de lagere school zitten te motiveren, door te zeggen dat we tegen de volgende PISA-test beter willen scoren. Misschien kunnen we iets concreets meegeven, en eventueel in een aantal prijzen voorzien, of iets dergelijks. Want anders vrees ik dat we tegen volgend schooljaar nog niet direct gestart zullen zijn.

Er zijn dan wel de aangescherpte eindtermen, er is de focus op het Nederlands, en er zijn die testen die in de pipeline zitten – al weten we nog niet voor wanneer dat is –, maar ik hoop toch dat u tegen volgend schooljaar iets concreters kunt voorstellen aan de scholen.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): De resultaten van PISA en PILRS Repeat bewijzen jammer genoeg dat de dalende trend van het niveau begrijpend lezen wordt voortgezet. Maar ze leggen wel de pijnpunten bloot. Zoals collega Daniëls al zei, is het hoog tijd om in alle ernst de hand aan de ploeg te slaan. Ik denk dat het Vlaams regeerakkoord heel wat kapstukken aanreikt om het niveau van de leesvaardigheid bij onze leerlingen bij te sturen – de minister haalde het reeds aan. Ik denk aan het sterk inzetten op de kennis van het Nederlands, het aanscherpen van de eindtermen, en het invoeren van Vlaanderenbrede proeven om de kwaliteit van het onderwijs te monitoren.

Na de publicatie van de dramatische resultaten is de minister ook meteen in actie geschoten. Hij heeft samengezeten met de koepels, om een overeenstemming te bereiken over deze drie belangrijke doelstellingen. Hieruit kwam een engagementsverklaring voort, waarin de koepels deze drietrapsraket – het Nederlands, de versterkte eindtermen en de gestandaardiseerde proeven – onderschreven.

Over die wisselwerking met de koepels heb ik twee vragen. Minister, kunt u concreet toelichten op welke wijze de koepels zich willen engageren om de kennis van het Nederlands te versterken? Komt er ook een opvolggesprek met de koepels over die engagementsverklaring? Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Er is al heel wat gezegd en geschreven over de PISA-resultaten, we hebben het er hier al een paar keer over gehad. Het is ook zo dat leesbevordering geen zaak is van onderwijs alleen. Zo werd het actieplan ook besproken in de commissie Cultuur van 7 november 2019. Ik vroeg mij af of er onder tussen ook al met uw collega, de minister van Cultuur, afspraken zijn gemaakt, of acties zijn afgesproken. Over welke acties gaat het dan, en door wie worden die opgepikt?

De OESO-expert Dirk Van Damme verzamelt een aantal mensen rondom zich, en ik was benieuwd naar wie die mensen zijn, en hoe die groep samengesteld is.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat de samenstelling betreft, heb ik binnen een tweetal weken een volgende afspraak met de heer Van Damme, maar dan vooral rond een plan van aanpak. Ten tweede denk ik niet dat er ooit een regeerakkoord of beleidsnota is geweest die zo sterk focust op taal, op het Nederlands, als vandaag. En daarbij willen we in eerste instantie de basis aanpakken, namelijk een afdoende kennis van het Nederlands, van bij het prille begin. Daarom ligt de focus ook op

die taalscreening die we willen organiseren. Daarbij willen we zelfs in het kleuteronderwijs de focus leggen op het Nederlands. Want dat is de facto ook een taalbad. Daarom willen we ook zo veel mogelijk kinderen naar het kleuteronderwijs lokken. Die laatste procenten moeten we dan ook maximaal overbruggen, om ervoor te zorgen dat we zo veel mogelijk kinderen kunnen onderdompelen in een taalbad in de kleuterklas.

Vervolgens willen we op het einde van die kleuterklas ook zorgen voor een taalscreening, om te verhinderen dat diegenen die een taalachterstand hebben, niet zomaar hun schoolcarrière starten in het lager onderwijs. Want dan hebben die effectief geen gelijke kansen, en dat willen we maximaal vermijden.

Daarnaast leveren we samen met de minister van Cultuur inspanningen. We zitten samen over een leesplan, over leesvaardigheid, over het maximaal stimuleren van een positieve benadering ten aanzien van lezen, zeg maar een imagocampagne. We gaan na welke initiatieven we op dat vlak kunnen uitwerken. Dat is belangrijk.

Het lijkt me de evidentie zelf dat de onderwijsverstrekkers en de koepels die de genomen engagementen onderschrijven, de eerste partners zijn om de onderwijskwaliteit die we met z'n allen nastreven, te verbeteren.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): We staan uiteraard achter al die zaken en ik heb dat ook al gezegd bij de bespreking van de beleidsnota. Mijn vrees is alleen dat we voor de concrete uitwerking nog een schooljaar zullen overslaan en dat het pas vanaf 2021 het geval zal zijn. Daarom stel ik voor dat we iets concreets aan de scholen geven om volgend schooljaar al te starten met het een of ander project, uitgewerkt uiteraard in samenwerking met de koepels, om daar duidelijk werk van te maken in de lagere school. We moeten niet wachten op allerlei adviezen, maar we moeten duidelijk aangeven dat we nu echt van start gaan. Dat is mijn hoop voor volgend jaar.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de inkanteling van het stelsel 'leren en werken' in het systeem 'duaal leren' – 691 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): In augustus 2019 vroeg het kabinet van toenmalig minister van Onderwijs Crevits een advies aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) over de inkanteling van het stelsel leren en werken in het systeem duaal leren. Ondertussen is dit advies er. De Vlor baseerde zich bij de opmaak ervan op drie zaken: de verschillende profielen van jongeren die nu onderwijs volgen in leren en werken, de bevindingen van de proefprojecten duaal leren en de eerste vaststellingen bij de start van dit schooljaar waarin duaal leren uitgerold wordt.

De Vlor komt tot de conclusie dat de samensmelting van beide systemen geen goed idee is. Men verwijst daarvoor naar de verschillende profielen van leerlingen die nu begeleid worden door de Centra voor Leren en Werken (CL&W's). Heel wat van deze jongeren zijn in de meeste gevallen niet arbeidsrijp, niet arbeidsbereid en/of schoolmoe. Zij hebben dus een heel andere leerweg nodig dan het systeem van duaal leren.

Verder geeft de Vlor ook aan dat er dringend overleg nodig is tussen de organisatoren van de aanloophase en de naadloze flexibele trajecten (NAFT's). Een maand na de opstart bleek immers al dat de toegang tot de aanloophase en de NAFT's door sommige organisatoren wordt ingeperkt. Er is een duidelijke vraag aan de overheid om de taken van deze organisatoren goed te bewaken.

De Vlor besluit het advies met een vraag naar verdere dialoog met de nieuwe minister. Men pleit er immers niet voor om het huidig stelsel leren en werken onverkort te behouden, maar men wil helpen meedenken over een plan om beide stelsels te optimaliseren.

Minister, wat is uw mening over dit advies? Welke verdere plannen hebt u met betrekking tot deze belangrijke signalen van de Vlor? Ondertussen is ook het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) binnen dat in dezelfde lijn ligt. Kunt u daar ook iets over zeggen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In de afgelopen regeerperiode zijn er enkele proefprojecten gestart, om dan op 1 september 2019 te starten met het decreet betreffende duaal leren. Tegelijkertijd zijn we ook gestart met de aanloophase en met de naadloze flexibele trajecten. Op alle vlakken is dit schooljaar dus een startjaar. Dat zal ongetwijfeld gepaard gaan met kinderziektes, maar ik zou er ons voor willen behoeden om daar onmiddellijk heel grote conclusies uit te trekken.

Samen met de administratie houden we de vinger aan de pols wat betreft de uitrol van zowel duaal leren als de aanloophase en de NAFT's. Ik heb mijn administratie dan ook gevraagd om samen te zitten met de verschillende NAFT-aanbieders, de onderwijsverstrekkers en de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) om te kijken hoe de opstart verloopt en waar we eventueel moeten of kunnen ingrijpen en bijsturen.

Van bij de start van duaal leren was het wel de bedoeling om het stelsel leren en werken in te kantelen in duaal leren.

Ik vertrek momenteel in beginsel natuurlijk ook van de loyale uitvoering van die beslissing van de Vlaamse Regering. Ik begrijp wel wat bezorgdheden, maar we moeten in eerste instantie zorgen voor de uitwerking van een duaal leren op het niveau van de tweede graad. Heel wat leerlingen in het stelsel van leren en werken behaalden immers voor hun intrede in leren en werken nog geen getuigschrift van de tweede graad. Om hen die mogelijkheid te geven om in duaal leren te stappen, moeten we ervoor zorgen dat de opleidingen op het niveau van de tweede graad worden uitgewerkt. Voor volgend schooljaar zijn er al een aantal opleidingen in die zin uitgewerkt. We zien ook dat het aantal opleidingen zal toenemen.

Belangrijk blijft om te onderzoeken of het individuele leertraject uit het stelsel leren en werken behouden kan blijven bij de overgang naar duaal leren. Als dat gerealiseerd kan worden, dan komen we aan een belangrijke bezorgdheid tegemoet. Daarnaast is er ook nog de complexiteit van het systeem. Ik denk niet dat de goegemeente erg vertrouwd is met sommige begrippen. Duaal leren vindt nu echt wel ingang, ook vanuit het werkveld, letterlijk, en heeft in hoofdte van de werkgevers een positieve connotatie. Daarnaast heb je nog de aanloophase en het NAFT. Ik denk niet dat die twee formules heel breed gekend zijn. Als je de terechte bezorgdheid hebt of iedereen wel een plaats krijgt en iedereen wel wordt bediend, moeten we ervoor zorgen dat de doelgroep voor leren en werken ingekanteld wordt in duaal leren. Vandaar die focus op die tweede graad. Maar wanneer je nog een vierde categorie en een vierde systeem wil behouden, moet je ook zien in welke mate het systeem onder de complexiteit en de onoverzichtelijkheid zal lijden. Ik denk dat de mate van complexiteit in dezen toch al vrij sterk is.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Dat onderwijs niet complex zou zijn: ik denk dat iedereen hier ondertussen wel snapt dat het veel meer is dan enkel basis-, secundair en hoger onderwijs maar dat er zoveel andere zaken zijn die het complex maken.

Vanuit de CD&V-fractie scharen wij ons volledig achter duaal leren en vinden we dat deze leerweg alle kansen moet krijgen om uit te groeien tot een pijler van het onderwijs zoals het altijd bedoeld is geweest. Toch zijn we ook bezorgd om die groep leerlingen die eigenlijk buiten het systeem vallen en die moeilijk in een categorie te vatten zijn. Ze hebben als gemeenschappelijk kenmerk dat ze niet arbeidsrijp zijn, niet arbeidsbereid en/of schoolmoe. Ondanks het feit dat het allemaal heel complex is, durf ik er toch voor te pleiten om die categorie van leerlingen op te vangen en de nodige kansen te geven. U hebt gelijk, de tweede graad moet nog worden uitgewerkt. De leerlingen die nu in de derde graad zitten hebben inderdaad de kans niet gehad om een getuigschrift te halen. Maar toch moeten we blijvend aandacht hebben om die leerlingen die nood hebben aan dat individuele leertraject, de nodige aandacht te geven. Het is nu eenmaal zo dat maatwerk zorgt voor complexiteit, maar we moeten daar toch de nodige aandacht voor blijven hebben. Ik hoop dat u de vraag van de VLOR om hen te betrekken bij de toekomst van leren en werken, waarbij ze ons als beleidsmakers willen tonen dat de centra met hun aanpak en positieve projecten er toch wel degelijk in slagen om die jongeren met vaak een heel zware rugzak, naar een kwalificatie te brengen zodat ze niet in de werkloosheid of in andere problemen geraken, meeneemt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het is een heel belangrijk thema. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat we moeten opletten dat we door duaal leren te promoten voor de arbeidsmarktrijpe leerlingen, we die groep en de groep van de niet-arbeidsmarktrijpe leerlingen niet met elkaar gaan verweven. Ik vind dat echt belangrijk om mee te geven.

Ik was aanwezig bij de opstart van de eerste duale trajecten bij BASF in 2016, bij chemische procestechnieken. We hebben duaal leren heel sterk ontwikkeld, net omdat dat een positieve keuze zou zijn, een keuze dat je ook kunt leren op de werkvloer. Dat is er voor die leerlingen die dat effectief willen. Van de bedrijven die dat aanbieden, vragen we natuurlijk ook iets om met die gasten aan de slag te gaan.

Op het moment dat we leerlingen die niet arbeidsmarktrijp zijn, die een heel ander traject volgen waar heel vaak ook nog een welzijnscomponent aan verbonden is, in die bedrijven zetten, dan vrees ik dat er bedrijven zullen zijn die zeggen dat ze niet meer meedoen aan duaal leren, ook niet voor die leerlingen waarvoor we het net hebben ontwikkeld. Wil dat dan zeggen dat we voor diegenen in de aanloopfase en NAFT-trajecten moeten zeggen: 'Sorry, neen'? Dat ook niet. Maar ik zou toch willen oproepen, minister, collega's, om die twee groepen niet met elkaar te verwarren want ze hebben elk hun eigen noden en elk hun eigen aanpak en ondersteuning nodig. Ik hoor nu dat die twee debatten te veel worden gemengd en dat alles moet worden opgelost in duaal leren. Ik vrees dan dat we van duaal leren opnieuw maken wat het vroeger was en waarvan we gezegd hebben dat het niet werkte.

Minister, ik doe dus een heel open oproep om, als we met de Vlor en de SERV in debat gaan, het niet door elkaar te gooien. Dat wil niet zeggen dat we de leerlingen met een NAFT en aanloop moeten lossen, maar ze vragen een ander traject dan duaal leren.

Ik krijg ook signalen uit het veld dat bepaalde sectoren, omdat de leerlingenpopulatie aan het schuiven is, andere adviezen beginnen te geven en leerlingen beginnen door te sturen of toch bij hen houden terwijl het eigenlijk niet de

bedoeling is. We moeten een goede analyse maken. Ik doe een oproep aan de administratie om duidelijke cijfers te krijgen over wat er op het terrein gebeurt. Hoe fluctueren de leerlingen? Zijn er leerlingen die eigenlijk niet arbeidsmarktrijp zijn en toch in duaal leren zitten of verschuiven tussen een NAFT-traject en aanloop, puur door de aantallen die voor bepaalde organisaties gelden? Ik neem het hen niet kwalijk, maar we moeten wel opletten dat we de groepen niet door elkaar gooien.

De voorzitter: Mevrouw El Kaouakibi heeft het woord.

Sihame El Kaouakibi (Open Vld): Ik ben een grote fan van duaal leren en het een sluit het ander niet uit. Ik denk dat zowel collega Daniëls als collega Vandromme eigenlijk complementair spreken.

Ik ben het er ook mee eens dat het uiteraard niet de bedoeling is dat je jongeren die echt totaal geen zin hebben in duaal leren gaat opnemen in het bedrijfsleven en op de werkplek. Je kunt niet van de bedrijven en de managers verwachten om de jongeren van A tot Z te begeleiden.

De jongeren 'at risk' zitten ook mee in die groep. Het zijn jongeren van wie men eigenlijk al weet of van wie men toch kan inschatten dat ze op een gegeven moment zullen afhaken, de NEETs at Risk (Not in Education, Employment, or Training). Er zijn genoeg indicatoren die erop wijzen dat er een paar 'red flags' zijn. Ik merk in het veld zowel bij de jongeren als bij de leerkrachten en in bedrijven dat we sneller en productiever voor hen een traject in het duaal leren zouden kunnen uitstippelen.

We hebben in het veld al veel jongeren gehad die uiteindelijk niet in een traject naar duaal leren zijn begeleid, maar die op de werkvloer fantastisch aan de slag gaan waarover zowel de bedrijven als de jongeren zelf positief zijn. Er is dus nog heel veel potentieel wanneer het gaat over het stoppen van de grote uitstroom in ons onderwijs, zeker in grootstedelijke context. Ik denk dat we nog een kans hebben om die jongeren sneller op te pikken in een traject duaal leren en dat het een het ander niet uitsluit.

De vraag is hoe we dat gaan doen. Samen met VDAB, Werk en Onderwijs moeten we nagaan hoe we die grote groep NEETs at Risk in het onderwijs sneller kunnen begeleiden naar onder andere trajecten duaal leren.

Minister Ben Weyts: Het is geen kwestie van grote ideologische geloofspunten. Het is gewoon een kwestie van wat het beste werkt. Ik begrijp de bezorgdheid die bestaat ten aanzien van de verschillende doelgroepen die we echt naar een job moeten kunnen begeleiden.

We zijn nog maar net van start gegaan met duaal leren. Geef het enige kans. Laat het ons evalueren en de vinger aan de pols houden, samen met iedereen uit het veld.

Ik onderschrijf de bezorgdheid van collega Daniëls wel. Als je wilt dat duaal leren slaagt, dan moet je er ook voor zorgen dat het gebaseerd blijft op het principe dat je leerlingen 'aanlevert' – om het oneerbiedig te zeggen – die willen en kunnen. We zijn heel positief kunnen beginnen. We moeten opletten dat we het draagvlak en de vraag in hoofdte van de werkgevers niet ondergraven. Aan werkgeverszijde moet men ervan doordrongen zijn dat als men mee in het duaal leren stapt, men leerlingen krijgt die gemotiveerd zijn, die iets kunnen. Voor zover mogelijk, moeten we die zekerheid verschaffen.

Maar er heerst blijkbaar ook bezorgdheid bij de SERV, die zich aansluit bij het eerdere advies van de Vlor. Dat nemen we absoluut mee, maar geef alstublieft

eerst de uitrol van het duaal leren een kans en we kunnen bijsturen waar nodig, waar wenselijk.

Loes Vandromme (CD&V): We kunnen positief eindigen. Het woord 'kans' is een paar keer gevallen. Iedereen in deze commissie gelooft dat duaal leren echt wel een kans kan zijn voor jongeren die een opleiding willen volgen. Het is zeker niet mijn bedoeling, en ook niet van mijn fractie, om dat duaal leren te ondergraven. We moeten eens goed nadenken over de toekomst van het centrum voor leren en werken. Daar is men op het terrein heel fel vragende partij om die toekomst heel snel te kennen.

Ik herhaal de vraag van de Vlor om in nauw overleg te gaan met de NAFT-aanbieders. De centra voor leren en werken zijn immers verantwoordelijk voor het voltijds engagement van de leerlingen en moeten kunnen rekenen op de organisatoren van de NAFT's. Ik denk dat daar op korte termijn nog overleg over nodig is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over levensbeschouwelijke neutraliteit in het onderwijs
– 734 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, het regeerakkoord stemde ons zeer hoopvol. We lazen: "In het Provinciaal en het Gemeenschaps-onderwijs zorgen we voor levensbeschouwelijke neutraliteit voor leerkrachten en leerlingen."

Die hoop verging mij jammer genoeg tijdens de kerstvakantie. Als antwoord op een beslissing van het hof van beroep in Antwerpen stelde u in De Morgen dat er geen reden meer was om het decreet te wijzigen. U riep daar ook op om de bladzijde om te slaan.

De uitspraak van het hof van beroep te Antwerpen geldt echter enkel voor die twee specifieke scholen in Maasmechelen. Elke andere burgerlijke rechter kan dus een andere beslissing nemen. Volgens juristen leidt dit eigenlijk tot rechtsonzekerheid en totale chaos.

Waarom voert u de geplande decreetswijziging niet door? Welk advies gaat u aan de scholen van het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) geven, in afwachting van het decreet – u ziet, ik blijf hoopvol – om de levensbeschouwelijke neutraliteit te waarborgen en de leerlingen te beschermen tegen bekeringsdrang? Welke stappen gaat u nemen wanneer andere burgerlijke rechtbanken andere beslissingen nemen en het hoofddoekenverbod vernietigen? Hoe gaat u deze rechtsonzekerheid tegengaan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het arrest van het hof van beroep van Antwerpen is op 24 december 2019 uitgesproken. Dat vond ik zeer positief.

Het arrest wijkt af van de andere rechtspraak van burgerlijke rechtbanken en de Raad van State. In deze uitspraak wordt gesteld dat de neutraliteitsplicht van het gemeenschapsonderwijs een grondslag biedt om ook van leerlingen en leerkrachten

te eisen dat ze zich onthouden van het uiterlijk manifesteren van hun levensbeschouwelijke overtuiging. Eerdere rechtspraak gaf aan dat leerlingen in principe wel het recht hebben hun levensbeschouwing uiterlijk te manifesteren, en dat beperkingen daarop alleen maar konden indien er concrete en dwingende redenen waren. Dit was dus een positief arrest.

De advocaat van de betrokken leerlingen gaf aan dat cassatieberoep wordt overwogen. Er is ook nog een geding hangende bij het hof van beroep van Brussel in een gelijkaardig geschil rond een GO!-school in Leuven. Daar had de rechtbank van eerste aanleg een uitspraak gedaan in dezelfde lijn als de rechtbank in eerste aanleg in Tongeren, wat ons betreft negatief dus. Ten slotte is er bij het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag – over een dispuut in het kader van de Franse Gemeenschap – hangende rond de verhouding tussen neutraliteit en de godsdienstvrijheid voor studenten in het hoger onderwijs.

We willen net dat die neutraliteit in de schoolreglementen wordt opgenomen, wat ook gebeurd is. En aangezien de recente uitspraak van het hof van beroep die visie bevestigt, zou ik denken dat we momenteel niets hoeven te doen, want het arrest is positief; ik zou denken dat ik enkel hoeft in te grijpen als er een negatief arrest valt. Als je natuurlijk de illusie creëert dat een decreet alles kan oplossen, 'es tut mir leid', maar u weet evenzeer dat dat zeker en vast voor het Grondwettelijk Hof zal worden aangevochten, los van het feit of je dat decreet al dan niet eerst voorlegt aan de Raad van State, en dan weet je niet waar je uiteindelijk zult belanden. Creëer dus niet de illusie dat een decreet rechtszekerheid garandeert. Ik ben in eerste instantie blij met het arrest van het hof van beroep en ben niet geneigd om na een positief arrest decretaal te gaan optreden, vooral gelet op het onzekere pad dat je inslaat, als je decretaal wilt ingrijpen. De rechtsleer en rechtspraak zijn geen exacte wetenschap, maar als we in ons gelijk bevestigd worden, zoals in dezen, dan ben ik tevreden en kunnen we daarop voortgaan.

Ik zei daarnet dat we de richtlijn van het GO! moeten naleven en in alle scholen van het GO! in het reglement moeten laten opnemen. Ik heb nog eens nagevraagd bij Raymonda Verdyck en er zijn nog maar drie scholen die dat nog niet hebben gedaan of een afwijkende bepaling hebben staan in hun schoolreglement. In alle andere scholen is die neutraliteit wel degelijk opgenomen in het schoolreglement en dat vind ik een goede zaak.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Eerst en vooral, vraag ik me net zoals mijn collega, de heer Laeremans, af hoe het dan zit in het provinciaal onderwijs. Zult u de neutraliteit daar ook waarborgen? (*Opmerkingen van minister Ben Weyts*)

Minister, ik vind het uiteraard positief dat het GO! een omzendbrief heeft gemaakt, maar zoals u zelf zegt, houden niet alle scholen zich daaraan. Bovendien stond in de regeerverklaring dat de Vlaamse Regering de levensbeschouwelijke neutraliteit wil waarborgen. Minister, ik reken op u, maar niet alleen ik. Ik heb hier een tweet van uw partijgenoot Theo Francken van vijf dagen geleden, die stelde dat er in Oostenrijk een verbod komt op opzichtige religieuze symbolen voor kinderen tot 14 jaar, terwijl er in Vlaanderen eenzelfde verbod komt voor kinderen tot 18 jaar, in het gemeenschaps- en provinciaal onderwijs.

Minister, ik zou niet afwachten. Mijn man is advocaat en hij heeft me op het hart gedrukt dat die uitspraak van het Antwerpse hof van beroep enkel voor die twee scholen in Maasmechelen geldt. Niets houdt andere rechters dus tegen andere arresten te vellen. Als er nieuwe aanvechtingen komen, dan is de kans groot dat er ook andere uitspraken komen, zoals in Tongeren en in Leuven gebeurd is, dus ik vind dat er toch wel een zekere rechtszekerheid gecreëerd zal moeten worden, juist ook voor de scholen van het GO!. Die hebben recht op rechtszekerheid en

duidelijkheid en het is onze taak om die scholen daarin te ondersteunen. U hebt daarvoor de steun van onze voltallige fractie.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Mevrouw Beckers, ik probeer uw redenering te volgen en dat lukt tot op een zekere hoogte, maar daarna stopt het, jammer genoeg. *(Gelach)*

Ik heb geen vrouw of man die advocaat is, maar ik moet u wel zeggen dat dit in wezen inderdaad enkel geldt voor de desbetreffende scholen, dat we alles op de helling zetten als er nieuwe zaken worden aangespannen en dat de enige manier om duidelijk te maken wat wij willen, namelijk die neutraliteit binnen het gemeenschaps- en provinciaal onderwijs en bij uitbreiding het stedelijk onderwijs waarborgen, is door een decreet op te stellen waarop wij kunnen voortbouwen.

In de realiteit – en dat zal u waarschijnlijk niet verbazen – is mijn mening altijd geweest dat onderwijs dat wordt betaald door de belastingbetaler neutraal zou moeten zijn. En voor zover ik weet, geldt dat voor elke onderwijsvorm, behalve voor het private onderwijs of het thuisonderwijs – maar dat is een ander debat. Want kinderen en jonge mensen gaan naar school om kennis op te doen, om te leren, om kritisch na te denken. Religie heeft daarin geen plaats, tenzij het gaat over de filosofische benaderingen ervan. Maar in religie onderwijzen of enige druk ondervinden van wat religie met zich meebrengt, door onder andere het dragen van symbolen verbonden aan een religie – en dan gaat het wat mij betreft zeker en vast niet alleen over de hoofddoek, maar over alle religieuze kentekens – is iets wat niet thuishoort in het onderwijs. Ik vind überhaupt – maar dat gaat nog veel verder – dat er evenmin vanuit een overtuiging aan onderwijsverstrekking mag worden gedaan. Maar daarvoor is de tijd wellicht nog niet rijp. *(Opmerkingen. Gelach)*

In wezen vind ik dat we, zoals afgesproken in het regeerakkoord, voor het gemeenschapsonderwijs en het provinciaal onderwijs een duidelijk decreet moeten hebben, dat zegt dat dat neutraal onderwijs is.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Onze fractie wil vooral de boodschap achter de uitspraak van het Antwerpse hof van beroep onderstrepen. Die boodschap geeft de scholen de vrijheid om te beslissen wat ze wel of niet willen doen. De richtlijn van het GO! wordt opgenomen in de schoolreglementen. Heel veel scholen volgen dat ook effectief. De school moet in haar autonomie dus ook zelf bepalen wat ze als levensbeschouwelijke symbolen wil verbieden. Wanneer er polarisering is, wanneer de harmonie wordt verstoord doordat bepaalde zaken een dwingend karakter krijgen, dan moet de school inderdaad in staat zijn om bepaalde zaken, zoals religieuze uiterlijke kenmerken, te verbieden. Dat zit zeker verrat in dat arrest. Op die manier kunnen we voortwerken. Ik sluit mij dus uiteraard aan bij uw mening hierover.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil even ingaan op het juridische luik, want dat is toch niet onbelangrijk voor de mensen die het arrest van het hof hebben gelezen. Eén, het hof geeft duidelijk aan, in artikel 24, paragraaf 1, derde lid, dat de neutraliteit geen star beginsel is, dat losstaat van maatschappelijke evoluties, maar wel degelijk rekening kan houden met maatschappelijke evoluties. En, collega's, eigenlijk heeft het gemeenschapsonderwijs dat in de invulling van de neutraliteit – waar vroeger het actief pluralisme gold, is men nu meer naar die neutraliteit gegaan –, in zijn beginselverklaring mee opgenomen. En dat is dan de veruitwendiging van het reglement in het gemeenschapsonderwijs. Want men stelde vast, op basis van

die maatschappelijke evoluties, dat de vroegere invulling van neutraliteit nood had aan een actualisering. Daarin moeten we het gemeenschapsonderwijs steunen, want dat is net de kern, de evolutie.

Twee, het hof van beroep heeft in zijn overwegingen artikels 9.1 en 9.2 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) met elkaar in verband gebracht. Want tot voor kort was artikel 9.1 van het EVRM, de absolute godsdienstvrijheid, de absolute beleving van de eigen godsdienst, primordiaal. Dat stond overal voorop. Iedereen heeft de vrijheid om zijn godsdienst overal te beleven en zijn overtuiging tot uiting te brengen. Daar keek men altijd naar. Maar artikel 9.2 van datzelfde EVRM stelt dat er wel degelijk beperkingen kunnen worden aangebracht aan de vrijheid om zijn godsdienst te belijden, voor de bescherming van de openbare orde, gezondheid of goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. Het hof van beroep heeft dus een gedachte ontwikkeld die eigenlijk wel juist is. De ouders die hun kind naar het gemeenschapsonderwijs sturen, willen neutraal onderwijs. Die neutraliteit is net de reden waarom men voor het gemeenschapsonderwijs kiest. Die groep wordt dan net geconfronteerd – die gaat naar het gemeenschapsonderwijs vanwege EVRM 9.2 – met mensen die zich beroepen op de neutraliteit, volgens 9.1: 'wij mogen alles veruitwendigen.'

Ik denk dus dat dit arrest van het Hof van Beroep meegaat in wat de grondwetgever heeft gezegd. Die neutraliteit is geen star begrip; dat evalueert op basis van maatschappelijke evoluties. Die maatschappelijke evolutie is er nu, en ik denk dat we die ook allemaal samen zien, en dus onderschrijf ik wat we absoluut in het regeerakkoord hebben gezet: die neutraliteit is daar belangrijk, ook in de veruitwendiging.

Het is belangrijk dat daar ook juridisch – we hebben nu een arrest van het Hof van Beroep – een zeer wijze gedachtegang in wordt ontwikkeld. We kunnen alleen maar toejuichen dat dat evenwicht terug naar voren wordt gebracht.

Minister, ik denk dat we inderdaad op dat elan moeten voortgaan, en die scholen daarin ondersteunen. Ik denk dat er een goede grond is om daarop verder te werken. We zullen ook afwachten hoe het Grondwettelijk Hof meegaat in zijn eigen redering. Het Grondwettelijk Hof heeft vroeger immers zelf gezegd dat dat geen star begrip is. Ik hoop nu dat dit arrest ook door de leden van het Grondwettelijk Hof goed wordt bekeken. Ook daar hebben we in het verleden al evoluties gezien, en we kijken daar in de toekomst met veel goede moed naar.

De voorzitter: Mevrouw El Kaouakibi heeft het woord.

Siame El Kaouakibi (Open Vld): Ik houd het kort. Ik denk dat iedereen mijn standpunt hieromtrent wel kent. Maar als parlementariër moet ik ook in dit thema opnieuw mijn stem laten horen. Ik ben het er dus niet mee eens dat vrijheid van onderwijs betekent dat je bijvoorbeeld de hoofddoek of andere levensbeschouwelijke symbolen niet zou kunnen toelaten. Maar goed, we zullen zien wat het Grondwettelijk Hof daarover zegt.

Maar mijn tussenkomst gaat eigenlijk over iets anders, namelijk inclusieve neutraliteit. Daar wil ik toch opnieuw de klemtoon op leggen. Ik denk dat we, naast de neutraliteit waar het hier vaak over gaat, namelijk het denken in uiterlijke kentekens, nog altijd een heel groot punt missen: hoe gaan we zorgen dat er ook een inclusieve neutraliteit is? Dat gaat voor mij nog altijd over gedrag, over de dienstverlening. En dat geldt ook op scholen, of net op scholen. Daar gebeuren er toch ook zaken waarbij je merkt dat een bepaalde opvatting – dat kan een ideologie zijn, een religie of wat dan ook – ook heel hard doorstroomt in boodschappen naar leerlingen toe.

Ik hoor zeker in de aanloop naar verkiezingen dat leerlingen opvattingen meekrijgen van leerkrachten van zowel de linker- als rechterzijde, of van leerkrachten

met een islamitische achtergrond, die misschien te ver gaat in de uitdrukking van hun religie naar de leerlingen toe: 'dat mag niet, vanwege die of die reden'. Dat vind ik ook een gevaar.

Het is nodig dat dit maatschappelijk debat wordt gevoerd, en dit is daarvoor de goede plaats. Het debat wordt immers de hele tijd in de media gevoerd, in allerhande groepen. Dat vind ik een goed teken. Maar ik vind dus dat we ook moeten nadenken over inclusieve neutraliteit. Ook daar moeten we een debat over hebben: over hoe we dat uiteindelijk gaan doortrekken, ook in het onderwijs, en hoe we daarrond een beleid voeren. Ik zal daar zeker voorstellen rond doen.

Minister Ben Weyts: Ik zal het eerst over dit debat hebben, en ik maak dan ook een zijsprong naar het provinciaal onderwijs. Maar dan zitten we wel in een andere zaak; dat is een andere inrichtende macht. Binnen het gemeenschapsonderwijs is dat veel duidelijker, ook gelet op de taakstelling. Wij zijn als gemeenschap immers de inrichtende macht.

In het provinciaal onderwijs zijn het natuurlijk de verschillende provincies die de inrichtende machten zijn. De vraag is dan of we daar decretaal überhaupt juridisch kunnen ingrijpen. Ik ben daarrond nog inzichten aan het verzamelen, maar de meesten zijn toch wel kritisch op dat vlak. Ik heb wel begrepen dat er in één provincie wel een neutraliteitsplicht bestaat in het provinciaal onderwijs, namelijk in Antwerpen. Alle andere provincies kunnen dat mijns inziens ook perfect invoeren. Ze moeten zelfs niet wachten op een decretale regeling, want ik ook weet ook niet in welke mate die eventuele decretale regeling dan juridisch volledig waterdicht zou zijn.

Daar gaat het uiteindelijk over. Ik ben de grootste voorstander van die neutraliteit, collega De Gucht. De vraag is alleen hoe we dat het best realiseren? Hoe kunnen we die neutraliteit het best waarborgen?

Vandaag hebben we eindelijk een positief arrest. Belangrijke nuance: dit is geen arrest dat inhoudelijk gaat over een aparte casus, maar zich in heel brede algemene termen uitspreekt. Dit is dus absoluut een stapsteen. Een overwinning moeten we dan ook op zak steken. We moeten nu niet snel decretaal ingrijpen. Neen, vooral in de wetenschap welke juridische risico's een ander pad met zich mee kan brengen in functie van de Raad van State en het Grondwettelijk Hof. Daarom is het net belangrijk om te weten wat het Grondwettelijk Hof, gevat door zijn prejudiciële adviespraktijk, ter zake zal oordelen. Dat lijkt me zeer relevant om onze verdere stappen te bepalen.

Om het met de vrienden van de heer De Witte te zeggen – is het nu Deng Xiaoping? – de kleur van de kat... *(Opmerkingen)* Was het Mao? U corrigeert mij direct of beperken uw inzichten zich tot Noord-Korea? *(Opmerkingen)* Het was toch 'den Deng'. *(Gelach)* Zoals 'den Deng' zei...*(Gelach)*

Dat is net het punt dat hier speelt. Het arrest van het hof van beroep is een positief element. Een decreet? Indien nodig, zeker. Maar in het licht van de risico's die dit met zich meebrengt: als het niet nodig is en we kunnen meer zekerheid inbouwen en de neutraliteit meer waarborgen op basis van de huidige rechtspraak, dan is dat misschien de beste weg om te gaan.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik ga geen grote filosofen citeren, maar een Vlaams spreekwoord gebruiken: één zwaluw maakt de lente niet. Ik ben heel blij dat we nu een positief arrest hebben, maar dat geldt enkel voor de twee scholen in Maasmechelen. Dit zal opnieuw aangevochten worden.

Er is rechtsonzekerheid en er moet werk worden gemaakt van een decreetswijziging. Bovendien hebt u dit in het regeerakkoord ingeschreven. Ook het provinciaal onderwijs staat in het regeerakkoord, als ik me niet vergis.

Minister, maak hier alstublieft werk van. Als ik 's ochtends naar het station of naar de school wandel, dan kom ik een koppel met kleine meisjes – kleuters van 3 of 4 jaar – tegen die gesluierd naar school gaan. Daar keert mijn maag van om. We moeten daar iets aan doen. We moeten paal en perk stellen aan dit fundamentalisme. Ik reik u de hand. Als u geen decreet zult maken, dan zullen wij dat met plezier voor u doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het opnemen van eindtermen in de leerplannen – 735 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dames en heren, ter herinnering en voor de nieuwe collega's: in de vorige legislatuur hebben we een decreet gemaakt over de eindtermen. Daarin hebben we expliciet opgenomen dat de eindtermen die aan een leerplandoel werken, expliciet – dat wil zeggen volledig uitgeschreven – opgenomen moeten worden bij dat leerplandoel.

Waarom hebben we dat gedaan? Niet om de leerplannen dikker te maken, maar wel om ervoor te zorgen dat leerkrachten transparantie krijgen in die leerplannen. Laat het mij praktisch uitleggen. Als ze ergens niet akkoord mee gaan, dan weten ze ten minste naar wie ze moeten bellen. Als ze niet akkoord gaan met een eindterm, dan moeten ze bij ons in het parlement zijn. Gaan ze niet akkoord met hoe het doel of een pedagogische wenk er staat, dan moeten ze niet bij ons in het parlement zijn, maar bij hun schoolbestuur, inrichtende macht en bij uitbreiding hun koepel.

Omgekeerd – en dat is ook belangrijk – hebben heel veel leerkrachten – dat zal ook aan bod komen in onze hoorzittingen – het gevoel en stellen ze vast dat ze heel weinig vrijheid hebben en dat alles wat ze doen volledig dicht geplamuurd is. Als we willen dat leerkrachten professionals zijn, dan moeten ze wel enige ruimte hebben om iets te kunnen doen.

Om transparantie te kunnen geven en te kunnen zeggen aan leerkrachten welke doelen ze moeten halen, zijn er de eindtermen. Dat zijn minimumdoelen. Daar is niet veel debat over. Al de rest is vrijheid. Als we dat zeiden tegen leerkrachten, dan zeiden ze dat ze geen vrijheid hadden en toonden ze wat ze allemaal moesten doen.

Dan konden wij eigenlijk heel moeilijke aantonen wat wel en wat niet. Waarom was dat zo? Op het einde van dat leerplan stond een concordantietabel. Het woord alleen al! Dat is niet alleen een tongbreker, maar als we dat in de gemiddelde lerarenopleiding zouden moeten geven... Wat stond er achteraan in de bijlage bij het leerplan? Een concordantietabel. Daar stond dan: L.1.3.:ET2.8.2. In mensentaal wil dat zeggen leerplandoelstelling 1.10, daarin vind je eindterm 2.1.A. Dan moest de leerkracht naar de website gaan van onderwijskwaliteit of naar het decreet om dan bij de bijlagen van het decreet in het Staatsblad te gaan scrollen op zoek naar een eindterm. Ik denk dat ik niet verder moet uitweiden om duidelijk te maken dat dat niet duidelijk was. Dat is hoe het in elkaar zat.

Collega's, wat stel ik vandaag vast? Ik lees in een leerplan van Engels – ik zou ook een ander leerplan kunnen nemen – van een van de grootste aanbieders van ons onderwijs: "De start van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met

een nieuwe generatie leerplannen voor de eerste graad. Net zoals in het leerplan Zin in leren! Zin in leven! zijn de nieuwe leerplannen secundair onderwijs ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool: ze beogen de ontplooiing van de volledige persoon, hebben betrekking op het geheel van vorming en nemen daarin ook kritisch-constructief de verwachtingen van de samenleving op (de nieuwe eindtermen eerste graad).” Ze nemen dus kritisch-constructief de verwachtingen van de samenleving op.

Bij verder nazicht van het document bemerken we dat de eindtermen nergens, nergens concreet zijn opgenomen maar dat er wel opnieuw een concordantietabel is die aangeeft welke leerplandoelen de eindtermen realiseren. Ik neem het leerplan Engels als voorbeeld maar het is in andere leerplannen ook zo.

Voor de nieuwe eindtermen geldt echter heel duidelijk – het staat zelfs in het decreet – dat die eindtermen letterlijk – dat woord staat zo in het decreet – moeten worden opgenomen in de leerplannen.

Ter vergelijking: in het leerplan basisvorming eerste graad van de andere grote aanbieder, namelijk het GO!, staat: “Vanuit openbaar onderwijs werden onderstaande principes opgesteld voor de opbouw van het leerplan voor de eerste graad. 1. De leerplannen nemen de eindtermen letterlijk over. Vanuit openbaar onderwijs nemen we de eindtermen letterlijk over, om transparantie te garanderen voor alle stakeholders. We vertrekken vanuit het curriculum dossier en ordenen op basis van de 16 decretaal vastgelegde sleutelcompetenties.”

Minister, mijn vraag is dus eigenlijk eenvoudig. Wat is uw reactie op het feit dat we leerplannen hebben die ook nog eens goedgekeurd zijn door de inspectie maar die eigenlijk niet de decretale toets van de wettelijke opname van de eindtermen doorstaan? Zult u de betrokken onderwijskoepels aanspreken om hun leerplannen alsnog aan te passen aan de geldende regelgeving, al was het maar om transparantie voor die leerkrachten te hebben zodat zij ook de eindtermen kennen? Dat is toch wat we van professionals verwachten en wat we hun eigenlijk beloofd hebben.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De onderwijsinspectie bevestigt mij dat Katholiek Onderwijs Vlaanderen in zijn leerplannen de eindtermen letterlijk heeft opgenomen, weze het in wat u plastisch hebt voorgesteld, namelijk die concordantietabellen. Ook de verplichte link met de transversale eindtermen is in elk leerplan opgenomen. Aangezien de concordantietabel deel uitmaakt van het leerplan, is zagezegd in beginsel aan de decretale verwachting voldaan.

De leerplannen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen bevatten meer dan de letterlijke opname van de eindtermen; ze bevatten ook de verdere operationalisering, concretisering en opsplitsing in leerplandoelen, zeg maar de vertaalslag die wordt doorgevoerd.

Ik zal samen met de onderwijsverstrekkers bekijken hoe we de letterlijke opname van eindtermen in de leerplannen netoverschrijdend op eenzelfde wijze kunnen aanpakken en we die discussies proberen af te ronden. Ik vind het belangrijk dat het voor de mensen op de klasvloer, de leraren, duidelijk is in de leerplannen wat door de overheid minimaal wordt opgelegd, dus de eindtermen, en wat door de onderwijsverstrekkers is toegevoegd, zodat dat in alle openheid en transparantie duidelijk is.

Ik vraag op grond daarvan dat de onderwijsinspectie bij het adviseren van leerplannen de regelgeving gericht zou toepassen.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord want daarover gaat het. Het gaat over transparantie voor leerkrachten. Ik denk dat we

eerlijk moeten zijn en het die mensen zo makkelijk mogelijk moeten maken. En een concordantietabel is niet zo makkelijk mogelijk.

In de debatten die we daarover in de vorige legislatuur hebben gevoerd, over alle partijgrenzen heen, over meerderheid en oppositie heen, is in elke vergadering gezegd dat het niet de bedoeling was om de concordantietabel met afkortingen en cijfers letterlijk te begrijpen. Collega's, u mag de memorie en de bespreking na-lezen, we hebben daarom het woord 'letterlijk' in het decreetsartikel ingeschreven. Ik kan het dan alleen maar betreuren dat er nog naar een gaatje wordt gezocht om die transparantie niet te bieden.

In alle eerlijkheid, ik begrijp ook niet – en ik meen het ook echt – waarom het nodig was. Waarom moest er dan toch opnieuw voor een concordantietabel worden gekozen, zoals u terecht zegt, minister, als het eenvoudig was op te lossen door de eindtermen letterlijk bij de leerplandoelen te schrijven? Als de leerkracht dan zijn leerplan overloopt, ziet hij ze gewoon en moet hij niet op zoek gaan. Ik snap niet waarom het zo moeilijk is gemaakt, maar ik ben blij met uw antwoord dat u ook de vraag stelt aan de inspectie om daar iets zorgvuldiger mee om te gaan.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik wil toch pleiten voor wat gezond verstand. Het is toch wel belangrijk dat er kan worden gewerkt met leerplannen op de werkvloer. Als we in het leerplan, waaruit hier wordt geciteerd, bij elk leerplandoel alle eindtermen zouden moeten vermelden, dan zouden bijvoorbeeld bij leerplandoel 5 letterlijk zeven eindtermen worden vermeld. Of eindterm 3.8 zou dan bijvoorbeeld in dit leerplan zeven keer aan bod moeten komen. We moeten ervoor pleiten dat het een werkbaar document blijft waarmee de leerkrachten dag in dag uit aan de slag kunnen.

Minister, het is belangrijk dat u aangeeft om dit netoverschrijdend aan te pakken omdat het nu eenmaal iets is wat bij alle onderwijsverstrekkers aan bod komt. Ik wil ook een lans breken voor de digitale mogelijkheden die misschien wel een oplossing kunnen bieden. Ik merk dat veel mensen het leerplan ook digitaal raadplegen. Misschien zijn er wel mogelijkheden om dan niet met die concordantietabel te moeten werken.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Ik wil het debat rond de eindtermen hier niet opnieuw voeren. Collega Daniëls heeft in geuren en kleuren de geschiedenis van de voorbije jaren uitgelegd en hoe er gewerkt is.

Ik wil een inbreng vanuit de praktijk doen. Vandaag is er in de secundaire scholen zeker geen transparantie. Mijn echtgenote geeft in het secundair onderwijs les en ze steekt bijzonder veel tijd in het implementeren van de vernieuwde eindtermen en het koppelen aan de leerplannen en de doelstellingen. Ze steekt er echt bijzonder veel tijd in, eigenlijk te veel.

Laat ons het eens zo eenvoudig mogelijk houden voor de leerkrachten. Laat ons samen nagaan hoe we kunnen vereenvoudigen. Het debat rond de vernieuwde eindtermen is gevoerd. Het is een hoofdstuk dat achter ons ligt. Het was nog een verantwoordelijkheid van de vorige minister. Minister, het is nu misschien aan u om in samenspraak met alle actoren na te gaan hoe er wat meer transparantie kan komen zodat leerkrachten veel meer kunnen doen waarvoor ze betaald worden en waar ze eigenlijk mee moeten bezig zijn, namelijk het lesgeven zelf, op een creatieve manier met de leerlingen bezig zijn, nieuwe projecten opzetten. En daar hebben ze vandaag – en ik moet collega Daniëls gelijk geven – veel te weinig tijd voor omdat er veel te veel tijd gaat naar het implementeren van de nieuwe eindtermen.

Minister Ben Weyts: Gelet op de Codex Secundair Onderwijs en op het artikel 147 waarin het onderscheid wordt gemaakt tussen welke doelen de eindtermen realiseren en met welke doelen de ontwikkelingsdoelen worden nagestreefd, hebben we er allemaal baat bij om zo transparant mogelijk te zijn. We zouden dezelfde voorstelling moeten kunnen hanteren, als het even kan netoverschrijdend, en dezelfde methodiek moeten kunnen hanteren zodat het voor scholen en leerkrachten ook duidelijk is. Wat moet ik en wat mag ik? Waar begint mijn autonomie en waar eindigt ze?

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel. Ik onderschrijf volledig wat de minister zegt. Laten we het zo eenvoudig en transparant mogelijk maken. Dat is ook mijn oproep. Ik betreur dat er dan toch opnieuw is gekozen voor een ingewikkelde concordantietabel, terwijl we het er eigenlijk kamerbreed over eens waren dat we die transparantie nodig hebben. Ik roep dan ook iedereen op ter zake. Ik weet niet of het nodig is dat de minister daarover rond de tafel gaat zitten. Ik denk dat iedereen dat ook zelf wel begrijpt en dat doet, maar het kan geen kwaad om het inderdaad met dezelfde methodiek te doen, al was het maar omdat we beginnende leerkrachten hebben die vandaag in het ene net en morgen in het andere net staan, en dat bemoeilijkt het alleen maar. Dat is immers hetgeen mensen dan, zoals collega Vandenberghen ook aanhaalde, zien als planlast.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn Bex aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verhoging van de (tand)artsen-quota – 749 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, in het regeerakkoord werd aangekondigd dat Vlaanderen een eigen Vlaamse planningscommissie zou oprichten om de Vlaamse zorg-noden te bepalen. Op basis van de adviezen van die commissie zou dan het aantal studenten die worden toegelaten tot de opleiding arts en tandarts, het aantal gunstig gerangschikten, worden bepaald. Op 20 december heeft de Vlaamse Regering echter op uw voorstel alvast beslist om volgend academiejaar aan de Vlaamse universiteiten 1276 studenten geneeskunde een opleiding te laten starten, en in de opleiding tandheelkunde 180 studenten toe te laten. Dat zijn zeer sterke stijgingen ten opzichte van het federale advies.

De berekening zou zijn gedaan door het kabinet en de administratie op basis van objectieve parameters. Daarbij zou zijn vertrokken van het federale quotum, het artsentekort in Vlaanderen, het aantal studenten die uitvallen tijdens de opleiding en het aantal afgestudeerden die na de opleiding toch geen arts worden.

De studenten van het Vlaams Geneeskundig StudentenOverleg (VGSO) vragen alvast om de beslissing te herzien, omdat er geen garantie is dat die startende studenten ook allemaal een RIZIV-nummer zullen krijgen en dus als arts aan de slag zullen kunnen gaan wanneer ze afstuderen. De Vlaamse geneeskundedecanen benadrukten al eerder dat er helemaal geen nood is aan nog meer artsen, maar wel aan een betere verdeling van de specialismen. Er zijn bijvoorbeeld enkele knelpuntposities, zoals geriateren, psychiaters en huisartsen, maar er zijn dan weer te veel chirurgen. Piet Hoebeke, decaan van de Gentse geneeskundefaculteit, reageert teleurgesteld op de beslissing van de Vlaamse Regering en stelt vast dat er geen enkele transparantie is over hoe men tot die cijfers komt. Hij noemt de beslissing 'politiek'. Nu, op zich is het niet slecht dat een regering ook eens een

politieke beslissing neemt, maar de snelheid waarmee u deze beslissing hebt genomen, doet mij toch ook vermoeden dat u vooral snel een symbolische communautaire beslissing hebt willen nemen, dat u misschien druk wou zetten op federale onderhandelingen, als die al ooit zouden beginnen, zonder de Vlaamse zorgnoden echt centraal te zetten, wat toch de bedoeling leek in het regeerakkoord.

Ik stel u dus graag de volgende vragen. Hoe staat het eigenlijk met die aangekondigde oprichting van een Vlaamse planningscommissie om de Vlaamse zorgnoden te bepalen? U hebt de oprichting van die commissie duidelijk niet afgewacht om alvast af te wijken van het federale cijfer. Welke werkwijze hebt u wél gebruikt om de cijfers vast te leggen? U zult misschien verwijzen naar de berekeningen die in het regeringsbesluit voorkomen, maar wat mij vooral interesseert, is met wie u overleg hebt gepleegd. Ik vraag me ook af of u een meerjarenvisie hebt uitgewerkt. Dit stijgt nu immers vrij sterk, maar waarom zou er alleen volgend jaar zo'n sterke stijging mogen zijn? Een aantal van de parameters die u hanteert, bijvoorbeeld het feit dat de leeftijdspiramide van de tandartsen op een bepaalde manier in elkaar zit, zijn geen gegevens die alleen dit jaar gelden. Mogen we de volgende jaren dus gelijkaardige cijfers verwachten? Wat is de financiële impact van uw beslissing voor de universiteiten? In welke middelen hebt u voorzien om die impact op te vangen? Op welke manier wilt u tot een betere verdeling van de specialismen komen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voor alle duidelijkheid wil ik het onderscheid maken met betrekking tot de Vlaamse planningscommissie. Minister Vandeuren was daar in de vorige regeerperiode mee gestart, maar dat had een andere finaliteit. Die finaliteit was net het aanduiden van de nood aan specialismen. Dat stond dus los van het bepalen van het aantal mensen die zouden worden toegelaten tot de artsenupleiding.

De oprichting van die Vlaamse planningscommissie is dan stilgevalen. Het is onze bedoeling om dat proces te hernemen en om de taak van de Vlaamse planningscommissie uit te breiden tot het definiëren van de Vlaamse zorgnoden en vervolgens ook te bekijken welke specialismen nodig zijn. Het ene valt logischerwijs samen met het andere.

Wil dat zeggen dat we voor het aantal studenten dat we toelaten tot de opleidingen tandheelkunde en geneeskunde zomaar nattevingerwerk hebben geleverd? Absoluut niet! We hebben dezelfde werkwijze zoals altijd gevolgd, behalve op één punt, waarop ik zo dadelijk terugkom. Ik heb daarover trouwens overleg gepleegd met zowel de decanen geneeskunde als met de studenten. Ik snap dat de studenten anders redeneren. Zij redeneren meer vanuit hun belang dan vanuit het algemeen belang. Zij zien meer concurrentie op de arbeidsmarkt. Onze taak is het om vooral te bekijken welke noden er in Vlaanderen bestaan. Die zijn er pertinent. Dat zeg ik niet, dat zegt de Federale Regering al een hele tijd. Er zijn ongelooflijke noden in Vlaanderen, nog los van welke specialismen er in het geding zijn. Er is een historisch opgebouwd tekort van meer dan duizend.

De Vlaamse Regering heeft de bevoegdheid om jaarlijks de startquota aan te passen. Wij moeten altijd voor 1 januari voor elke opleiding, dus zowel voor tandheelkunde als voor geneeskunde, bepalen hoeveel studenten er mogen worden toegelaten.

Ik heb daarvoor niet de rekenkunde gehanteerd die men al een tijdje in de Franse Gemeenschap bezigt. Wij hebben de federale quota gebruikt als basis. Wij passen op grond van verschillende criteria de federale quota aan. In het verleden heeft men dat altijd gedaan. Het gaat om het aantal afgestudeerden in de masteropleidingen, het aantal afgestudeerden dat een andere beroepskeuze maakt, het afnemende beroepenveld. 'Afnemend' hier niet in de zin van 'dalend' maar van:

welke zijn de noden in het veld? Het vierde criterium is de capaciteit van de opleiding. Het vijfde criterium is het aantal niet-opgenomen plaatsen van het voorgaande jaar.

Volgens diezelfde systematiek heb ik het contingent van het aantal studenten vastgelegd. Op welk punt heb ik in vergelijking met vroeger ingegrepen? Net op dat criterium van het afnemende beroepenveld: wat is de nood? Ik heb dat gedaan op grond van wat de federale overheid altijd heeft gezegd, namelijk dat er een historisch opgebouwd tekort is van 1040 kandidaat-artsen in Vlaanderen. Dat staat in het besluit. Er is een groot verschil. Vanuit de federale overheid heeft men gezegd dat we dat tekort moeten afbouwen aan het tempo waarop het is opgebouwd. Dan moeten wij in Vlaanderen 21 jaar wachten.

U vraagt naar een langetermijnvisie. Wel, ik wil dat tekort sneller afbouwen. Als we voortdoen aan het tempo zoals ik het nu heb bepaald, dan is er een afbouw op twaalf jaar. Dat is toch veel sneller. We houden dan ook rekening met de capaciteit van de opleidingen. Daarom heb ik de decanen op voorhand gezien en heb ik hun gevraagd hoe we dat tekort sneller konden aanpakken en oplossen. Je kunt niet beweren dat er geen artsen te kort zouden zijn. Kijk eens om u heen. Vindt u vlug, zeker wanneer u er een nodig hebt, een tandarts of dokter ter beschikking? Neen. Ik toch niet.

De Federale Regering zegt dat er een tekort is van 1040. Gaan we er iets aan doen of gaan we er niets aan doen? Ik denk dat we er iets aan moeten doen. We gaan dat historisch tekort inlopen, niet op 21 jaar maar, als het even kan, toch wat sneller.

Trouwens, wat die discussie rond de RIZIV-nummers betreft: de federale overheid voorziet voor de aflossing van dat historisch tekort wel degelijk RIZIV-nummers. Dus ook dat argument houdt geen steek. Voor dat historisch tekort van 1040 voorziet de federale overheid RIZIV-nummers. Het enige wat ik vraag, is dat ze die versneld toekent, gelet op de versnelde afbouw van het tekort. Dat lijkt me toch de evidentie zelf. Wij spelen het spel volgens de regels, in tegenstelling tot de Franse Gemeenschap, die al jaren alle regels aan haar laars lapt en die zelfs jaarlijks een overschot boekt. Wij zijn dus enkel bezig met het afbouwen van ons tekort; de Franse Gemeenschap is bezig met het nog vergroten van het overschot aan hun kant. Ze zaten al 'in de plus' en er komt altijd maar 'plus' bij. Wij zaten 'in de min' en wilden die 'min' naar nul brengen.

Elke vergelijking met de Franse Gemeenschap snijdt dus geen hout. Wat de bezorgdheid omtrent de RIZIV-nummers betreft, is het toch de evidentie zelve dat, wanneer de federale overheid werkelijk die RIZIV-nummers in functie van dat historisch tekort heeft voorzien, het enige dat wij vragen is om, gelet op onze ambitie om dat tekort versneld af te bouwen, die RIZIV-nummers dan ook versneld toegewezen te krijgen.

We gaan jaarlijks verder bekijken of we die startquota – het contingent studenten dat mag toetreden tot de opleiding – moeten herzien. Ik heb nu wel een langetermijnvisie uitgewerkt. In functie van de noden kunnen we die altijd bijstellen. Daarom denk ik dat het ook net zinvol is om die Vlaamse planningscommissie in het leven te roepen. Het is collega Beke die ter zake het initiatief kan nemen, gelet op de twee functies die die planningscommissie dan zal hebben. Enerzijds zijn er de specialismen. Ik vind het heel relevant om na te gaan wat het aanbod is en wat de vraag is op de markt vandaag. Dat is belangrijk om te weten bij het maken van de keuze na drie jaar opleiding. Als student moet je heel goed weten: ik ga voor dat specialisme, in de volle wetenschap wat daar de vraag op de markt is vandaag en welke de noden zijn in de toekomst.

Wat de financiële impact betreft: die is natuurlijk beperkt. Er is sprake van kleine aantallen extra studenten. Ik heb gecheckt bij de decanen of die toename van het aantal studenten mogelijk was. Eigenlijk was die vraag vooral relevant voor tandheelkunde, omdat er daar maar twee grote aanbieders zijn. Ik heb met hen afgetoetst of die capaciteit realistisch was. Ze hebben me dat bevestigd. Ze hadden enkele desiderata. Ik heb die punt per punt afgevinkt met hen, om op het einde van de vergadering te kunnen zeggen dat aan al hun bezorgdheden tegemoetgekomen was. Het antwoord was eensluidend 'ja'.

Dat is dus de context. Nog even wat meegeven over die budgettaire impact. De aantallen stijgen van 1153 naar 1276 voor de opleiding geneeskunde en van 147 naar 180 voor de opleiding tandheelkunde. Budgettair heeft dit een kleine impact op de begroting. Ik heb wel aan mijn administratie gevraagd om te bekijken wat in concreto de financiële impact zou kunnen zijn, zodat de universiteiten daar zeker niet onder zouden lijden. Dat is allerminst de bedoeling. Ze worden trouwens ook gefinancierd a rato van het aantal studenten. De vraag is enkel of dat qua materiaal, omkadering en dergelijke een budgettaire impact met zich mee zal brengen. Want vanzelfsprekend worden ze a rato van het aantal studenten extra ook extra gefinancierd.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Ik dank u voor uw antwoord, minister. U bent heel duidelijk geweest. U zegt dat u dat tekort op 12 jaar tijd wilt afbouwen in plaats van op 22 jaar tijd. U hebt daar inderdaad ook een langetermijnvisie. Minister, ik vraag me alleen af wat het werk van die planningscommissie nog zal zijn eenmaal ze eindelijk is samengesteld. Hebt u de kar niet voor het paard gespannen? U lijkt me vrij overtuigd van uw beslissing. Ik vind het vreemd weinig positieve stemmen te horen. U hebt verklaard dat u met veel mensen hebt overlegd, maar ik kan enkel vaststellen dat die mensen nadien een ander verhaal vertellen dan tijdens het overleg.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, het is een goede zaak dat u hebt geschetst hoe het loopt en wat de werkelijke grond is. Ik merk dat er een vorm van bangmakerij is. Dat klopt niet. U hebt duidelijk gesteld dat er sprake is van bangmakerij ten aanzien van de studenten en ik denk dat het aan ons is om dit uit te dragen. Ze krijgen te horen dat ze kunnen starten maar dat we niet weten of ze een RIZIV-nummer kunnen krijgen. Er is echter een vastliggende hoeveelheid RIZIV-nummers over die aan Vlaanderen toebehoren. Het is een kwestie van die nummers sneller toe te kennen. We moeten die boodschap naar buiten brengen en de studenten niet bang maken dat ze geen RIZIV-nummer kunnen krijgen. Ze zullen hun opleiding kunnen starten en er is een contingent aan RIZIV-nummers.

Er is een klein verschil tussen tandheelkunde en de gewone artsopleiding. Het eerste verschil betreft de aantallen waarover het gaat. Het tweede verschil betreft de nood aan capaciteit. Voor een tandartsopleiding moeten er tandartsstoelen zijn, want anders is die opleiding niet zo evident. We moeten als Vlaamse overheid naar de praktijk van de uitrol kijken. Ik neem aan dat alle partijen, over alle partijgrenzen heen, het hierover eens kunnen zijn.

Ik merk het in mijn omgeving en ik zal nog eens herhalen wat ik tijdens de plenaire vergadering heb gezegd. Bij zeer veel artsen hangt een bordje met 'patiëntenstop' aan de deur. Ze nemen er geen meer bij. Ik zie ook veel tandartsen met een patiëntenstop. Wie vandaag belt, krijgt te horen dat hij op 6 juni 2020 mag komen. Als het sneller moet, moet hij maar naar de spoedafdeling gaan, wat betekent dat het ons veel geld zal kosten.

Minister, u hebt een duidelijk kader geschetst. Ik denk dat de bestaande artsen geen schrik moeten hebben om patiënten te verliezen. Er hangt een bordje met

‘patiëntenstop’ aan hun deur. Als er patiënten meer bij kunnen komen, kunnen ze geen patiënten verliezen. Daarnaast moet de uitrol sneller. Het komt erop aan dat we een fasering moeten krijgen die realistisch is. Ik denk dat het wel nodig is dat de federale overheid eindelijk eens optreedt tegen het teveel dat er nog altijd bij komt en niet optreedt tegen het overschot dat wij nu snel willen opnemen, want daar wordt nu nog sterk tegen opgetreden.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, u hebt verklaard dat er geen probleem met die RIZIV-nummers zal zijn, maar de voorbije weken was er een pingpongspelletje tussen u en minister De Block aan de gang. Voorziet u op dat vlak nog problemen met minister De Block? Ik heb nog een tweede vraag. Op welke manier kunt u garanderen dat voor die extra studenten ook in voldoende kwaliteitsvolle stageplaatsen kan worden voorzien?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Slagmulder, wat die stageplaatsen betreft, denk ik dat het werkveld zelf vragende partij is. Ik ben sportief aangelegd en ik veronderstel van minister De Block hetzelfde, maar ik heb hierover niet bepaald met haar gepingpong. Voor zover ik weet, heeft ze niet publiek stelling ingenomen tegen onze beslissing.

Mijnheer Bex, u hebt gelijk dat ik op de planningscommissie had kunnen wachten. Ik had het tekort nog een jaar kunnen laten oplopen. De Vlaamse Regering en ikzelf vinden echter dat we nu iets aan het tekort moeten doen. We hebben een tekort aan artsen en tandartsen. We hebben ons ondertussen jarenlang laten beperken door federale quota, die de Franse Gemeenschap vervolgens niet heeft nageleefd. Ondertussen stromen de buitenlandse artsen binnen. Waar zijn we mee bezig?

Dus het enige dat wij gewoon willen doen, is dat tekort versneld aanpakken over twaalf jaar, gelet op de capaciteit die er speelt. Ik heb samengezeten met de decanen. Ik heb hun lijstje met desiderata afgevinkt. Dat er achteraf hier en daar een decaan, ongetwijfeld uit sympathie met studenten die vrezen dat ze minder aan de bak zullen komen, opmerkingen heeft, hoeft niet te verbazen. Gelet op het tekort dat vandaag bestaat in Vlaanderen, zullen zij, zeker als zij een goed specialisme kiezen, zeker aan de bak komen.

Ik denk dus dat we hier een goede beslissing hebben genomen. Die is vanzelfsprekend vatbaar voor kritiek, maar wij hebben de plicht om te kijken naar het algemeen belang en naar de algemene noden. Wanneer die zelfs door de federale overheid worden bevestigd en in een besluit worden gegoten, nadat is vastgesteld dat er een historisch tekort is van 1040 kandidaat-artsen in Vlaanderen, dan denk ik dat we de verdomde plicht hebben om in te grijpen.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik noteer de garantie die wij hier alvast hebben, dat al die studenten hun RIZIV-nummer zullen toegekend krijgen. Dan moet daar de volgende jaren alvast geen politieke energie meer naartoe gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het afwijzen van de eindtermen van de steinerscholen – 754 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, net voor het kerstreces kregen we te horen dat de steinerscholen hun eindtermen voor de eerste graad van het secundair onderwijs niet mogen gebruiken. De aangepaste minimumdoelen die zij indienden, werden afgewezen door de Vlaamse Regering.

Al sinds de jaren 1990, na een arrest van het Grondwettelijk Hof, gebruiken de steinerscholen eigen eindtermen. Zij dienen die in en die worden dan door de onderwijsinspectie en een expertcommissie beoordeeld. Dat hebben zij ondertussen twaalf keren gedaan. Dat heeft weinig problemen gegeven. Zij hebben dat altijd bijgewerkt na opmerkingen van de inspectie, en dan zijn ze goedgekeurd. Dat is deze, dertiende, keer niet gebeurd. De scholen kregen plots de boodschap dat hun aangepaste eindtermen werden afgewezen.

Volgens de federatie van steinerscholen in Vlaanderen is dit een bedreiging van hun pedagogisch project. Als ze de officiële eindtermen moeten gebruiken voor de eerste graad, blijft er van de steinerpedagogie weinig over, aldus Werner Govaerts van de Federatie Steinerscholen. Ook Johan Lievens, onderwijsjurist aan de KU Leuven, was erg verrast door de beslissing. Hij legt uit: "Een van de kenmerken van het steineronderwijs is net dat er niet per graad wordt gewerkt." Ze komen via een andere weg tot het behalen van de eindtermen na de derde graad.

Net als in andere methodescholen is dat dus een andere aanpak. De leerlingen doen het doorgaans goed en zelfs beter in het hoger onderwijs. Maar ze leggen een ander traject af. Daarom is het moeilijk om aan het einde van de eerste graad die minimumdoelen al te behalen.

Minister, welke visie zit er achter deze plotse beleidswijziging?

Als ze de officiële eindtermen moeten gebruiken voor de eerste graad, blijft er van hun pedagogie niets over, zeggen zij zelf. Gaat u de nodige ruimte geven aan de steinerscholen om die eindtermen te herwerken, met respect voor hun pedagogisch project?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voor alle duidelijkheid: het is niet alsof ik in mijn alleenheid daarover gewoon een oordeel heb geveld. Ik heb ter zake het advies gevolgd dat men mij heeft voorgeschoteld.

De procedure voor de aanvraag tot gelijkwaardigheid van eindtermen en dus de uitbreidingsdoelen Nederlands, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen is vastgelegd in de Codex Secundair Onderwijs. De aanvraag tot gelijkwaardigheid van vervangende eindtermen en uitbreidingsdoelen Nederlands door de Federatie Steinerscholen is de eerste en voorlopig ook enige aanvraag die gebeurt onder toepassing van de vernieuwde onderwijsdoelen in het kader van het gemoderniseerde secundair onderwijs. De eindtermen van de eerste graad van het secundair onderwijs zijn de eerste set eindtermen in toepassing van het kader-decreet Onderwijsdoelen, dus van de Codex Secundair Onderwijs.

In de aanvraag van de Federatie Steinerscholen geven zij een vrij uitgebreide inhoudelijke motivering waarom ze die eindtermen niet willen volgen. Ze zeggen dat die onvoldoende ruimte bieden en dat ze onverzoenbaar zijn met de steinerpedagogie.

De redenen die de aanvragers aanhalen, geven natuurlijk geen vrijgeleide om geen eindtermen te hanteren, het statuut van die eindtermen te veranderen of eindtermen te hanteren die niet gelijkwaardig zijn. Het is bovendien ook altijd mogelijk om een eigen pedagogisch project gestalte te geven via de leerplannen. Verschillende vervangende eindtermen die in de aanvraag zitten, hebben trouwens veeleer het karakter van leerplandoelstellingen dan van vervangende eindtermen. De bezorgdheid van onze experts is ook dat de ingediende eindtermen niet tegemoet komen aan de basisvorming, zoals vooropgesteld door de Vlaamse Regering, waardoor er natuurlijke onvoldoende garantie bestaat voor de doorstroming naar de tweede graad. Dat is een deel van het probleem, heb ik begrepen, dat het hier gaat over eindtermen specifiek voor de eerste graad, terwijl zij ook bepaalde elementen willen doceren in latere graden.

De commissie van deskundigen heeft geoordeeld dat explicitering van kennis en/of duidelijke systematiek ontbreekt, waardoor er geen garantie is dat de minimale kenniselementen onderdeel uitmaken van het curriculum. Zowel de commissie van deskundigen als de onderwijsinspectie heeft geoordeeld dat de eindtermen die door de Federatie Steinerscholen ter vervanging naar voren werden geschoven, niet gelijkwaardig zijn. Wij hebben die adviezen gewoon gevolgd, meer niet. Maar ik heb de steinerscholen onmiddellijk de hand gereikt om rond de tafel te gaan zitten. Zij hebben die hand ook aangenomen, om in dialoog te gaan en tot een constructieve oplossing te kunnen komen. Er is vandaag al een eerste overleg geweest. Er wordt een vervolgesprek gepland. We zijn er dus wel mee bezig. Het is niet alsof we daar star in zijn. Maar u snapt ook wel dat er toch enige precedentwaarde is in dezen en dat we natuurlijk wel willen vasthouden aan onder andere de basisvorming en het algemene principe van de eindtermen.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Dank u voor uw antwoord, minister. Ik had inderdaad al gehoord dat er overleg is. Ik verdedig het idee van eindtermen, dus daarover is er geen discussie. Maar zij hebben inderdaad een ander traject om daar te komen. Zij zetten veel meer in op vaardigheden, oplossingsgericht werken, zelfstandig denken et cetera. Ik heb zelf nooit in het steineronderwijs gezeten, maar in de feiten komen zij wel tot goede resultaten. Dat is een feit, dus ik zie niet waarom wij dan de vrijheid van onderwijs gaan beperken als die leerlingen het de facto vaak zelfs beter doen in het hoger onderwijs en zij toch dat traject halen.

U verwees naar het extreme voorbeeld, dat zij zouden zeggen dat ze niet met eindtermen werken. Maar dat is niet de situatie. Zij komen met een plan, maar ze vragen een aantal afwijkingen voor bepaalde kenniselementen – kennis is cruciaal, maar vaardigheden zijn ook cruciaal in ons onderwijs – die zij inhalen in de latere jaren, de tweede en derde graad.

Ik ben blij met uw antwoord. U bent in overleg. Ik hoop wel dat daar een uitkomst uit komt die toelaat om hun pedagogisch project te behouden.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik sluit me aan bij collega De Witte, die aangeeft dat steinerscholen hun eigen pedagogie hebben en daar vaak goede resultaten mee halen. Maar het is ook belangrijk dat de aanvraag, die zij trouwens elk jaar indienen en waarop ze al x-aantal keer een positief antwoord hebben gekregen, telkens opnieuw kritisch bekeken wordt. Zij vragen inderdaad om een uitzondering. Het is

belangrijk dat dat goed bekeken wordt. Een eigen pedagogisch project hoeft inderdaad niet in de weg te staan van het goed kunnen volgen van die eindtermen.

Wij denken dus dat het een heel belangrijk initiatief is om inderdaad in overleg te gaan en wij verwachten dat het gesprek uiteindelijk tot een positieve oplossing zal leiden voor beide partijen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik ben ook tevreden dat er een oplossing in de maak lijkt te zijn en dat u een initiatief hebt genomen en de hand hebt gereikt om hier een oplossing voor te vinden. De veelheid en veelkleurigheid van het onderwijslandschap is toch wel belangrijk. Wie meerdere kinderen heeft, beseft dat geen enkel kind hetzelfde is en dat bij sommige kinderen bepaalde pedagogische aanpakken beter werken dan andere. Het Grondwettelijk Hof heeft ook al duidelijk gesteld dat er plaats moet zijn voor de eigenheid van het pedagogisch project van scholen en dat de eindtermen de pedagogische vrijheid niet mogen beperken. Het was toch wel problematisch geweest, als er hier geen oplossing was gevonden. Ik kijk uit naar die oplossing en ik hoop ook dat die niet te lang op zich laat wachten, want natuurlijk moet dat dan nog omgezet worden en moeten die scholen vanaf volgend jaar aan de slag kunnen met de nieuwe eindtermen. De tijd is vrij beperkt en ik hoop dat er een spoedige oplossing in de maak is.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Mijnheer De Witte, u hebt mij tijdens de plenaire vergadering ooit verweten dat ik een voorstander zou zijn van elitescholen, wat ik voor alle duidelijk niet ben, maar die steinerscholen scoren niet alleen goed vanwege hun pedagogiek, maar ook omdat het een speciaal project is waar vooral gegoede en ook – sorry dat ik het moet zeggen – blanke ouders hun kinderen naartoe sturen. Ik wil niet zeggen dat blanke kinderen slimmer zijn, maar als ouders meer met hun kinderen bezig zijn en financieel sterker staan, kunnen dat op zich redenen zijn waarom die kinderen zo goed scoren. Eigenlijk zijn die steinerscholen een vorm van eliteonderwijs.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Die discussie ga ik niet openen met een communist. *(Gelach)*

Ik denk dat dat een gevoelig argument is.

Als het gaat over de kennis, centreert het debat zich vooral op de vraag hoe je die kennis kunt evalueren en expliciteren. Dat is de kern van het debat dat we momenteel aan het voeren zijn met de mensen van de federatie. Ik hoop dat we daar tot een goed eind komen. Het is alleszins mijn bedoeling om dat te doen.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Ik heb mijn antwoord aan de minister al gegeven en ik zal heel kort repliceren op de tussenkomst van mevrouw Beckers.

Ik ben ermee akkoord dat er in het steineronderwijs een sociale shift plaatsvindt, ook omdat er veel inspanningen gevraagd worden van de ouders, niet financieel, maar op het vlak van hulp in de scholen – dat is meestal hetzelfde. Er zal een zekere correlatie zijn met de hogere en/of lagere resultaten, maar dat neemt niet weg dat de resultaten er zijn. Wij zijn helemaal niet tegen de vrijheid van onderwijs, maar wel tegen een verdere elitarisering van ons onderwijs, tegen wat er komt als er op heel wat onderdelen bespaard wordt, waardoor de schoolfactuur

kan stijgen, en tegen de afschaffing van de dubbele contingentering. Dat zijn allemaal zaken die leiden tot een verdere elitarisering aan de ene kant en meer zwarte scholen aan de andere kant. Dat is echter een heel ander debat.

Ik dank u, minister, voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.